

USTAVUJÍCÍ GENERÁLNÍ SNĚM

ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE
EVANGELICKÉ

KONANÝ V PRAZE 17. A 18. PROSINCE 1918

V PRAZE 1919.

NÁKLADEM SYNODNÍHO VÝBORU ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ
V PRAZE II., JUNGMANNOVA TR. 15. — TISKL ALOIS LAPÁČEK, PRAHA V

Cena 3 K.

Ustavující generální sněm českobratrské církve evangelické,

konaný v Praze dne 17 a 18. prosince 1918

V PRAZE 1919.

**NÁKLADEM SYNODNÍHO VÝBORU ČESKOBATRSKÉ CÍRKVE EVANG.
V PRAZE II., JUNGMANNOVA 15. — TISKL ALOIS LAPÁČEK, PRAHA-V.**

ÚVODEM.

Bitvou na Bílé Hoře byl zničen netoliko český stát, nýbrž také česká církev, vyrostlá z Husa. Nepřítel dobře věděl, že nositelem české svobody byla samostatná česká církev, jež byla výsledkem českého prožití evangelia Ježíšova, a proto veškero své úsilí obrátil proti českým podobojím a českým Bratřím. Pokud nedešli ze země do ciziny, byli zde násilně obráćeni ke katolictví. Protireformační útlak trval více než půl druhého století.

Přes největší úsilí nepodařilo se vyplniti české reformační náboženství ze srdcí českého lidu úplně. Když vlivem osvícenství byla vybojována svoboda svědomí v evropských státech a Josefem II. byl vydán 13. října 1781 toleranční patent, hlásilo se v českých zemích zjevně přes 90.000 lidí k starému náboženství.

Tolerance Josefova však nebyla úplná. Josef II. nepovolil neobmezenou svobodu náboženskou vůbec, nýbrž trpěl ve svých zemích mimo katolíky a židy toliko ještě pravoslavné a evangelíky, kteří se znali buď ke konfessi augsburské nebo helvetské.

Čeští evangelíci však neznali ani jedné ani druhé konfesse, nýbrž hlásili se vesměs k víře svých otců, vyznávajíce většinou „víru beránkovu“. Když však vládou jim nebylo dovoleno znáti se k jinému vyznání než k dvěma dovoleným, zorganizovali se posléze ve dvě cirkve: helvetskou (později reformovanou zvanou) a augsburskou.

Toleranční patent vzkřísil sice českou reformační církev k novému životu, ale dal zároveň českým evangelíkům do cesty těžké překážky pro jejich další vývoj: rozdvojenost a na venek cizí ráz a cizí charakter.

Tento stav nesli čeští evangelíci těžce, a jakmile politické události to dovolovaly, pokoušeli se o nápravu křivdy na nich spáchané. Poprvé naskytla se jim příležitost domáhati se změny tolerančního patentu v bouřlivém roce 1848. Za vedení pražských duchovních Košuta a Růžičky domáhali se spojení obou církví v jednu, jež by byla postavena na základ české konfesse.

Avšak pád revoluce a návrat tuhého absolutismu uskutečnění tužeb českých evangelíků znemožnil. Jejich vůdce B. Košut byl internován v Korutanech, jejich noviny potlačeny a reakcí zmařeny evangelické snahy v samých začátcích.

Od té doby až do světové války nebylo možno docílití nějakých změn v církevních poměrech českých evangeliků. Toužili sice vždy po tom, aby jejich církev byla zbudována na ideách české reformace a aby i na venek jevíli se tím, čím byli ve svém nitru, avšak za rakouské vlády nebylo pomyšlení na uskutečnění těchto přání. Byli by museli vystoupiti z dřívějších církví a znovu stavěti všechny budovy, sbíratí fondy atd. a na to jich finanční síly nestačily.

Jakmile se však ukázala možnost změny politických poměrů a byla naděje, že dospějeme k své vlastní vládě, která dovolí, aby církve dříve augsburská a reform. se přetvořily v církev novou, českou, jež by převzala celé dědictví církví starých, staré tužby českých evangeliků ozvaly se ihned plnou silou

Hned po vypuknutí války bylo jim jasno, že světová katastrofa přinese také pronikavé změny poměrů církevních a náboženských. Ačkoli pětisetleté jubileum upálení Husova v roce 1915 slavili za nejtuzší reakce, dali jasně na jevo, co očekávali a k čemu směřují v budoucnosti.

Když pak po vítězství ruské revoluce r. 1917 nastalo uvolnění také v Rakousku, nabyly ihned snahy českých evangeliků určité podoby. Čtrnáct dní před státoprávním prohlášením českých poslanců 16. května 1917 sešli se jejich předáci na důvěrné schůzi u Klimenta v Praze a vytkli tři své hlavní požadavky: 1. osamostatnění, 2. znárodnění a 3. sjednocení dosavadních dvou historických církví. Svě jednání zakončili touto resolucí, na níž se všichni přítomní usnesli jednomyslně:

„Členové českých evangelických církví obou vyznání, přítomní na důvěrné poradě v Praze dne 16. května 1917, cítí živou potřebu a touhu, aby zřízena byla samostatná česká národní církev evangelická, jdoucí ve stopách české reformace, a na tomto základě aby povstala jednota nynějších historických církví českých.“

Jakmile se uvolnil tisk a státoprávní prohlášení českých poslanců 30. května 1917 rozvlnilo český národní život, dala výraz cítění českých evangeliků „Kostnická Jednota“ tímto projevem, uveřejněným 3. června v denním tisku:

„Se zatajeným dechem a srdcem naplněným radostí vítá český evangelický lid znamení lepší budoucnosti svého národa. Rozmetané a utlučené zbytky slavné kdysi církve české, vyznavači idel Husových, Chelčického, Českých bratří, dědici české reformace, toho nejvyššího, co český duch vytvořil v minulosti, chovají pevnou a vroucí nadějí, že i oni budou mlíti svobodu svého vývoje v duchu české reformace a že i s ních budou sňata pouta, jež je tíží od doby tolerance. Tolerančním patentem r. 1781 bylo jim zabráněno hlásiti se k domácí české konfessi a vnucena jim byla vyznání cizí (augsb. a helv.), císařským patentem z r. 1861 utvrzen tento právní stav, jenž je těžkou překážkou, aby mohli pěstovati svůj vlastní svéráz náboženský. Kostnická Jednota, v níž sdružení jsou všichni čeští evangelici, obrací se proto na zástupce a mluvčí českého národa s naléhavou prosbou, aby do komplexu národních

otázek byla pojata také úprava církevních poměrů evangelického lidu českého, tak aby mu bylo umožněno vrátiti se do nezávislé, jednotné, národní evangelické církve české, po níž jeho otcové od jejího ztroskotání, zvláště pak za všech pohnutých a velikých dob tolik toužili.“

Na schůzi dne 16. května zvolen byl výbor, jenž nazval se „Ústředním výborem pro českou evang. církev“. Ihned po ustavení přikročil k přípravným pracím, aby vyslovené požadavky byly uskutečněny. Vypracoval nejprve memorandum českému poselstvu, jež obsahovalo hlavní požadavky. Ke konci června bylo rozesláno klubům poslaneckým a předním korporacím politickým i vynikajícím pracovníkům kulturním se žádostí, aby při očekávaném jednání o nové úpravě státoprávních poměrů byl vzat zřetel na přání českých evangeliků.

Memorandum zní takto :

„Čeští evangelici prožívali se svým národem všechny osudy a proměny jeho bytí. Vyšedše ze všennárodního hnutí husitského byli vždy proniknuti myšlenkami národní svobody. Protož zvláště nyní, kdy tak mocně se ozývá volání po sebeurčení národů, i čeští evangelici každým tepem svého srdce a každým dechem žijí pro ideál samostatnosti českého národa a pro myšlenku svéprávného uspořádání národních potřeb: duchovních, kulturních, politických a hospodářských.

Jelikož pak evang. církve jsou částí českého národa a jejich snahy a život jest jednou ze složek celkového duchovního života národního, proto i k vůli potřebám a zájmům svých církví i k vůli celku národnímu předkládají podepsaní jménem českých evangeliků helv. a augsb. vyznání toto prohlášení.

Pozůstatkové zničených církví husitských, podobojí a česko-bratrské, byli znovu církevně zorganizováni tolerančním patentem z r. 1781. Tímto zákonem a vůbec tehdejšími poměry byly jim oktrojovány cizí konfesse, buď helvetská nebo augsburská, a byli také sloučeni v jeden církevní svazek s evangelíky rakouskými jiných jazyků a národností. Utvořiti zvláštní českou církev s historickou konfessí buď českou nebo česko-bratrskou bylo jim znemožněno. Tento stav byl potvrzen i císařským patentem z 8. dubna 1861, na němž zbudováno jest i nynější zákonně platné zřízení obou církví.

Než toto uspořádání církevních záležitostí nikdy nevyhovovalo potřebám, tužbám a tradicím českých evangeliků, o čemž mimo jiné svědčí snahy jejich o českou národní církev v památném roku 1848, které ovšem dalším vývojem věci v zárodku byly zmařeny. Svazek s cizojazyčnými evangelíky byl vždy překážkou volného rozvoje českých církví a jejich svérázného života náboženského na základech české reformace. Bylť ve svazku tom církvemi druhého řádu; v práci své a snahách byly závislé na souhlasu církví a orgánů nečeských, jejichž historie, tradice i celý duchovní život byl jiný a které pro otázky českých evangeliků neměly ani porozumění

ani sympatii, čímž úsilí českých církví po pravidle v nic přicházelo. Rovněž ani dosavadní konfesse a jméno neodpovídají citění evangeliků českých, kteří mají živé vědomí svého původu husitského a českobratrského.

Poněvadž pak poměry tyto nevznikly svobodným rozhodnutím církví, nýbrž vyvinuly se a upraveny byly zasažením státu a jeho zákonodárstvím, nelze změnit je, leč zase jen přispěním činitelů politických a zákonodárných.

A tak evangelici čeští toužíce, aby spolu se žádanou samosprávou českého národa i evang. církev českého jazyka dosáhly plné své samostatnosti, žádají, aby při formulování všennárodního programu českého vzat byl zřetel také na jejich potřeby a požadavky, totiž:

1. Nynější evang. církev českého jazyka vyznání helvetského a augsburského odloučí se od církví jinojazyčných a utvoří samostatné církev české.

2. Těmto církvím českým se zaručí, že dle svého původu husitského a dle svého svobodného rozhodnutí mohou sobě určití své konfesse a jméno, dání si zřízení dle důsledně demokratických zásad presbytero-synodálních a spojití se v církev jedinou.

3. Bude jim zaručeno, že veškeré budovy, jako chrámy, školy, fary a j. neb i nemovitosti a fondy pořízené z příspěvků a údu a dobrovolných darů, které sice na vydržování církve daleko nedostačují, ale přece poněkud je ulehčují, a které nyní jsou v majetku buď sborů neb seniorátů aneb superintendencí, zůstanou zachovány týměž sborům, resp. seniorátům a superintendencím i v případě změny jména, konfesse, zřízení i spojení obou církví v jednu.

4. Bude zaručeno, že fondy, patřící nyní a sloužící celé evangelické církvi rakouské rozdělí se procentuálně církvím odděleným.

5. Při české universitě pražské bude zřízena evang. fakulta bohoslovecká.

Po vypracování memoranda vytvořil ústřední výbor čtyři odbory: nábožensko-historický, ústavní, finanční a propagační, které měly připravit všecku látku potřebnou k utvoření samostatné české církve reformační. Odbor propagační měl úkol šířit myšlenku v evang. sborech, a ježto všude byla přijímána s pochopením, ano nadšením, změnila se záhy jeho práce v práci vnitromisijní, směřující k prohloubení náboženského života českého evang. lidu, k oživení sborů.

Nová situace nastala pádem Habsburků, rozbitím Rakouska a revolucí 28. října 1918, která nám přinesla svobodu. Staré tužby ev. lidu mohly býti co nejrychleji splněny. Ústřední výbor sešel se hned v prvních dnech listopadových a učinil všechny nutné přípravy ke svolání generálního sněmu obou českých evangelických církví. Byl svolán do Prahy na 17. a 18. prosince 1918 a obeslán byl podobným způsobem jako konventy seniorátní dvěma poslanci z každého sboru farního a ze sborů filiálních se samostatnou du-

chovenskou správou a jedním poslancem ze sborů filiálních bez vlastní duchovenské správy.

První schůze konala se za neobyčejné účasti českého evang. lidu i za přítomnosti oficiálních zástupců vlády, města Prahy a university ve Smetanově síni Obecního domu. Největší sál pražský byl účastníky přeplněn, takže více než 2000 českých evangeliků účastno bylo jednání. Pokračovalo se v něm odpoledne 17. a dopoledne 18. prosince v modlitebně evang. sboru na Král. Vnohradech.

Předkládáme protokol sjezdu s doslovným zněním hlavních řečí a referátů české veřejnosti.

Čeští evangelici plní své povinnosti vůči svým velkým českým duchovním otcům: Husovi, Táborům, Chelčickému, Jednotě Českých bratří, vracejí se k jejich dědictví a chtějí v jejich duchu pokračovati na cestě jimi nastoupené dále, vzdělávající na základech Ježíšova evangelia po příkladě svých velkých předchůdců v českém lidu a v české zemi, krví otců skropené, Boží království.

Kéž všechen český lid vrátí se na dráhu začatou Husem! Neboť nový československý stát bude jen tehdy postaven na pevných základech, když všechen lid bude proniknut duchem českého husitství a když na českém bratrství bude stavět svoji republiku demokratickou a sociálně spravedlivou.

Dr. Ant Boháč

Předporada poslanců generálního sněmu konala se dne 16. prosince 1918 o půl 6 hod. večer v hlavní síle Husova domu v Praze II., Jungmannova 15. Tu stanoveny byly směrnice pro hlavní zasedání generálního sněmu. Jednotliví poslanci odevzdali legitimace a zapisali se do presenční listiny.

1.

Hlavní zasedání dne 17. prosince 1918

o 9. hod. dopol. ve Smetanově síni Obecního domu hlav. města Prahy.

Dle řádu evangelické církve předcházela všemu jednání pobožnost, zahájená společným zpěvem žalmu 100 „Pánu všickni prozpěvujte“. Sen. kurátor Ferd. Kavka, vrchní úředník Městské spořitelny pražské, proslovil při ní tuto duchovní řeč:

Ez. 37, 12—14. Aj, já otevru hroby vaše a vyvedu vás z hrobů vašich, lidé můj... I zvíte, že já jsem Hospodin, když otevru hroby vaše a vyvedu vás z hrobů vašich, lidé můj. A dám Dncha svého do vás, abyste ožili a osadím vás v zemi vaší, i zvíte, že já Hospodin mluvím i činím, di Hospodin.

1. Bratři a sestry! V mnohém ohledu podobá se historie národa našeho historii starého Izraele. Vzpomeňme na tu dlouhou dobu poroby. 430 let pod Faraony. Nahoře nádhera, pompa, hodování — dole lid uhnětený, chudý. Taková absolutistická vláda faraonská nemá porozumění pro tužby lidu: I ty děti vám odejmou a otcové vaši budou nádeničiti, aby domu faraonovu ničeho nescházelo. A bude-li vás více, než dovolí dvorská statistika — tož vám ty děti budou raději topit, než by je snášeli. A což nejhoršího — lid uhnětený, svobody zbavený si to dá libiti, ano naleznou se mnozí, kteří si to budou i libovati. Jest to prý pohodlné a jsou při tom plné hrnce masa. Ovšem i pod Faraony může se objeviti jakýsi blahobyť, ale konce tohoto otrockého blahobytu jsou velmi smutné.

Hle! To stojí proti sobě živý prorok a mrtvý národ! Jaké myšlenky táhnou asi hlavou tohoto israelského vlastence! Jak jinak si představoval cestu svého lidu — a jaká skutečnost! Kamkoliv pohlédne, samé suché kosti.

„Mohly-li by ožiti kosti tyto? — Panovníče Hospodine, Ty viš.“ Ty sám jediný a jinak nikdo v celém světě. Aby ožily suché kosti, k tomu nestačí celé lidské umění a celá lidská věda. — Kosti mohou býti sebrány, uměle složeny a potaženy koží, ale to, co z toho v nejlepším případě vznikne, bude přece jen — mrtvý národ. „I viděl jsem, a aj, žily a maso se na nich ukázalo, i koží potaženy byly po vrchu, ale ducha žádného nebylo v nich.“ Takový lid bude sice jísti i píti, bude do úpadu snad pracovati, me-

chanicky jako stroj — ale nebude v něm tvořivé moci, vznešených myšlenek, způsobilosti k oběti.

Podobně se to mělo s našim národem po Bílé Hoře. Zvítězil Farao, zvítězil Řím, veliký hrob byl naplněn kostmi Čechů a Moravanů — vše zdálo se definitivně ukončeno, hotovo, když tu z daleké ciziny zazněl prorocký hlas posledního biskupa jednoty Českobratrské: „Živ buď národe, posvěcený v Bohu, neumírej!“

Kdo si toho všiml? Smrt zavřela ústa Komenského a národ porobený spal. Nahoře Farao loupil svobody politické, dole Řím loupil svobodu ducha. Lid, jako Samson s vyloupenýma očima, mlel smutně obilí svým tyranům. Sto — dvě stě — tři sta let... Nebyl prorocký Komenského plán? Jest ještě živ Bůh, který by mohl vzkřísiti suché kosti? Kolikrát dolehla v té době na duši mnohého vlastence otázka: „Mohly-li by ožiti kosti tyto?“ A vždy táž bolestná odpověď: „Panovníče Hospodine, ty víš!“ Mnozí již ztráceli naději, ano mnozí se klaněli Faraonovi a přijímali ochotně z jeho ruky řády a znaky — mnozí a mnozí se klaněli Římu a volali: „Veliká jest Diana efezských!“ V Čechách a na Moravě strašné temno a v temnu tom slyšeti toliko vzdychání vězňů o svobodu oloupených a modlitby hrstky věrných, aby Bůh všemohoucí navrátil nám vládu věcí našich.

2. Živ buď národe, posvěcený v Bohu, neumírej! Tak znělo prorockví — ale kde jeho vyplnění? Kde možnost vyjít z domu služby? Kolkolem nepřítel, kolkolem špioni, kolkolem děla a strojní pušky — jak uniknout? Ano, lidsky se tu nemohlo dokázat nic. Vždyť lidu uhnětenému mizí časem i láska k svobodě i odvaha k boji — jen když jsou egyptské hrnce masem naplněny a nemusí to býti ani první kvalita. Otrok spokojí se s odpadky. Měli-li by otroci býti rozpáleni žhavou touhou po svobodě, musil by se státí zázrak — musil by do jejich srdce vniknouti jiný duch, duch, který by cenil boj za pravdu více než blahobyť těla. Ale toho přirozený člověk sám od sebe nikdy nedokáže. Jen Bůh může ten zázrak vykonati. Ale, reptali mnozí, Bůh obmeškává.

Nezapomeňme však, že u Boha jest tisíc let jako jeden den. Co jest proti tomu dvě stě, tři sta let? Chvilka. Nám se to zdálo dlouho, ale v Boží radě od počátku bylo vše přesně, na minutu usouzeno. A když se přiblížila ta Bohem od věků usouzená minuta — spadly okovy, padl Farao, padla Diana — a zazněl hlas Boží: Živ buď národe! Kde Duch Boží, tu i svoboda. Zdálo se nám to jako ve snách, když Bůh vedl zajaté své. (Ž. 126.) To nejdůležitější při prorokování jest Boží Duch. „Takto praví Panovník Hospodin: Ode čtyř větrů přijď Duchu a věj na tyto zmordované, ať ožívou!“ Duch Boží zavanul. Dotekl se východu i západu, severu i jihu a ode čtyř stran světa začalo se ozývati jméno našeho husitského národa, kdysi ze světa vyhlazené, jako kacířské. Francouz, Angličan, Američan i Japonec, lid daleký a neznámý mluvil: Národu českému svoboda! Bůh vzbudil nového reka z národu našeho a vyslal jej do končin země, aby připravil půdu naší svobodě. Ne silou ani mocí, ale Duchem mým, praví Hospodin zástupů. Zach.

4. 6. Ode Pána stalo se toto a jest divné před očima našima. (Mat. 21, 42.)

3. Bratři! Na jednu věc vždy pamatujme. Pravou svobodu tvořil vždy jen Duch Boží, ne duch lidský. Ano, lidé se namáhali i dříve všelijakým způsobem rozlámati pouta, ale nedovedli toho. Neboť při všem úsilí lidském v srdci člověka žily ony prvky, které jsou příznakem všeho otroctví: Pýcha, závist, nenávisť, dráždění, lakota a tomu podobné věci. Tomu krátce říkáme: hřích. A kdo žije v okovech hříchu, není a nebude nikdy svoboděn. Pán Ježíš nám ukázal jednou srdce lidské, promítnuté jakoby na stěnu v biografu a co jsme viděli: Ze srdce lidského vycházejí zlá myšlení, vraždy, rouhání a jiné hrozné věci. Co můžeme čekat od člověka porušeného, i když jest mu dána ta nejúplnější svoboda? Jen to, že i tu svobodu převrátí v nevázanost, v loupež a vraždu, anebo v nové panování. K pravému užívání svobody jest potřeba vedení Ducha svatého. Pak vše bude se rozvíjeti klidně a utěšeně. Vám i v těchto dnech naší svobody zdá se leccos temné a nejasné, ale to ani jinak na počátku nových věcí býti nemůže.

Vzpomeňte principu Božího tvoření. Na počátku tma byla nad propastí a Duch Boží vznášel se nad vodami. Byl chaos, ale byly to odvěké Boží plány, jak z chaosu vyjít k úplnému pořádku, kde jedno kolečko zapadá přesně do druhého kolečka a vše plyne tiše, hladce, nerušeně. První důsledek zavanutí Ducha svatého jest osvětlení: Buď světlo! Člověk Duchem Božím osvícený začne se ohlížeti, pozorovati, kritisovati — a shledá, že žil ve velikém omylu. Domníval se, že svoboda je libovůle — a aj, přísná kázeň. Domníval se, že život bude snadný — a aj, tvrdá práce. Domníval se, že jeho vlastní srdce je dobré — a nyní vidí, že z něho vycházejí zlá myšlení. Vše porušeno. I začne se v úzkosti své ohlížeti po pomocníku a hle, tu přichází mu vstříc bratr tělesně ve všem podobný a praví: „Aj nové činím všecko.“ Zj. 21, 5. „Dám vám srdce nové a ducha nového do vnitřností vašich a odejma srdce kamenné z těla vašeho, dám vám srdce masité.“

Kdo jsi Pane? Já jsem Ježíš, Syn Boží, jemuž ty se protiviš. Já světlo jsem na svět přišel, aby každý, kdo věří ve mně, nezahynul, ale měl život věčný. Národe můj! Okovy politického útisku padly — jsi svoboděn! Ale jednoho se ještě nedostává: Potřebuješ vůdce, který by tě převedl z mrákoty do světla. Potřebuješ Syna Božího. Přijmi Jej ochotně! „Osvobodí-li vás Syn, právě svobodní budete.“ A pak se naplní i druhá část proroctví Komenského: Neumírej! Muži tvoji ať jsou bez počtu! Každý pod svým štěpem seděti bude a ze studnice své píti bude, neboť kdo hledá království Božího a spravedlnosti jeho — to ostatní bude mu přidáno.

Aj, já otevru hroby vaše a vyvedu vás z hrobů vašich, lide můj. A dám Ducha svého do vás, abyste ožili, a osadím vás v zemi vaší izvíte, že já Hospodin mluvím i činím, dí Hospodin, Amen.

Po přezpívání písně „Pán Bůh jest síla má“ pobožnost zakončena modlitbou faráře Frant. Hrejsy z Hradce Králové.

Vlastní jednání sněmovni zahajuje potom senior Josef Souček z Prahy tímto proslovem:

Vážené shromáždění! Bratři a sestry! Dočkali jsme se té doby, po které vzdychali a toužili otcové naši dlouho — a v co skoro již přestali doufati, totiž naplnění proroctví velikého vyhlášení J. A. Komenského, že navrátila se národu našemu vláda věcí jeho. Radost nás evangellků jest hluboká a plná vděčnosti; jest dvojnásobná, neboť jest to radost nad svobodou vlasti i církve naší. Osudy našeho národa i naší víry a církve jsou tak nerozlučně spojeny, že vždy prožíváme stejně dobré i zlé. Se zkázou naší a k vůli našemu zkažení přišla zkáza národa. Neboť husitství tak pronikalo národ, že jen vyhlazením jeho mohlo býti vyhlazeno. A když ke konci 18. století začal se národ náš trochu křísit ze smrtelné mdloby — tu hned i zbytky husitství za tolerance se křísily k mdlému sice životu, ale přece k životu. Když r. 1848 povznesly se naděje národní i snahy po svobodě, tu i v naší církvi byl nový ruch života a touhy a když přišla reakce a nový útisk, stihlo to i národ i církev naši. Obětí toho byl nejen Havlíček, nýbrž i evang. farář B. V. Košut. A v těchto letech války mezi těmi, kteří plnili rakouské žaláře byli i evang. bohoslovci; a jiní evang. bohoslovci v cizině nemohli a nechtěli se vrátit pro své smýšlení a snahy, nýbrž vrhli los svůj s těmi, kteří za hranicemi o českou svobodu pracovali. Tak jsme srostli se svým národem, že jeho radost jest i naše radost, jeho utrpení je naše utrpení.

To tím více vynikne, když připomeneme si církev, ke které se hlásí většina národa. Zde tomu tak není. Naopak, ponížení národa bylo její oslavení, česká poroba — bylo římské církve panování. Na zříceninách národní samostatnosti, svobody a kultury, na národu pobitém a zbytku jeho ujařmeném vzdělán byl její trůn. A kdykoli český lid vztahoval ruce své po svobodě, vždy překážela církev. Jejím vlivem byl Havlíček poslán do vyhnanství a tam umořen; ona posilovala i v této válce ruce rakouských tyranů; ona posílala své zástupce do neutrální ciziny, aby překaženy byly snahy Čechů zahraničních, i jejím přičiněním byly očištěny knihovny školní od spisů, jež českou historii siliti měly národní vědomí. A ještě před několika dny řekl kněz prof. Kordač nepříteli české svobody opatu Albanu Schachleitnerovi, že má zásluhy o český národ, což jest tvrzení podobné oněm, v kterých mluví církev římská o zásluhách vítězů bělohorských o národ náš. Ale není lze čekati něco jiného; kdo nabytí moci a rozšíření svého skrze porážku a porobu národa, nemůže spolupracovati na jeho osvobození aniž se z toho radovati.

Ale my se radujeme, Neboť obnovený český stát znamená přemožení Bílé Hory a jejich dědiců; on navazuje na stav předbělohorský a na stát husitský. On jest dědic české reformace tak jako naše církev. Proto ten souhlas osudů jakož i citů a snah ná-

roda i církve naší Proto když národ náš šel na Bilou Horu pro-
volat svou svobodu tam, kde byl poroben, šli jsme tam i my z téže
příčiny. Ale nešla tam církev římská, neboť ona tam chodila děko-
vati za Bilou Horu. Proto jest naše církev národní česká církev
v plném smyslu slova. A kdyby nás bylo ještě méně, jsme my
církvi národní a nikdy ne církvi římské. Jsme národní svým pů-
vodem, svými tradicemi, stejnými s národem osudy, ponížením a
utrpením, stejnými tužbami, stejným duchem svobody a rovnosti.

A proto dnes stejně jako národ náš začínáme dobu novou.
Stal se samostatným a svobodným, samostatnou a svobodnou jest
i církev naše; začíná budovati svůj svobodný stát — my svou
církev. Pro své snahy dovoláváme se svých otců Husa, Chelčického,
Táborů, Bratří, jejich utrpení — i národ se jich dovolává a jimi
se posiluje. On stavěti chce na těchto starých základech husitské
svobody a demokracie — i my tak chceme činiti. A to vše není
napodobení, nýbrž jest to souhlas prýstící z vnitřní spojitosti a nut-
nosti. Proto jako český národ sešel se ve shromáždění národní, aby
dával základy pro novou dobu a uspořádal si samostatně své po-
čátky, tak i my na tomto shromáždění chceme a musíme učiniti.
Chceme tu prohlásiti to, co jsme, totiž církvi z ducha a snah hu-
sitských otců vzešlou, chceme odstraniti rozdvojení ne z naší vůle
povstálé, nýbrž z rakouského tlaku; chceme si dáti i tím základ
pro budoucnost a upravit si první počátky své samostatnosti;
chceme si tu i vysloviti své obtíže, překážky, jež nová doba a nová
svoboda před nás staví, jakož předložiti si své úkoly, jež zřejměji
nový stav věci nám ukládá a jež máme jako církev národní.

A úkoly ty jsou tři: 1. aby církev naše byla zdárným pro-
středím náboženského života a bratrského ducha, pomocí a zdro-
jem toho pro každého úda. Věříme v církev jakožto nutnou orga-
nisaci náboženského života, ale toužíme, aby byla církvi živou,
společností skutečně náboženskou, tak aby skrze ni a v ní usku-
tečňovaly se myšlenky evangelia Kristova;

2. aby v ní vychovávaní byli mužové a ženy, jakých český
národ a česká svoboda potřebují, totiž lidé čistého a hlubokého
vlastenství, ducha a smýšlení svobodného, samostatného a neod-
vislého, svědomí osvíceného evangeliem a proto vysoké mravní
úrovně, se silným citem povinnosti a osobní zodpovědnosti. Ta-
kové lidi potřebuje národ svobodný; římská církev tyto vlastnosti
pěstovati u nás jednak nemůže, jednak nechce:

3. a třetí úkol církve: aby národ náš pomocí její snadněji
a správněji se vymanil z církve, která mu byla násilím vnucena
a která jest stálým nebezpečím jeho svobody a samostatnosti. Na
naši církvi jest, aby zpřítomnila to, co kdysi v českém národě ná-
boženství a církev byla a tak zahladila přilhanu, kterou u nás má
vinou násilné protireformace náboženství a církev vůbec.

Máme velké úkoly, velké překážky a obtíže hmotné i duchovní;
jsme malí a jsme slabí; daleko nedosahujeme náboženské síly otců.
Ale když k nim se hlásíme, jsme si své malosti vědomi, neskrý-
váme ji a nechceme nikoho oklamati. Ale chceme říci, že jsme

jejich duchovní potomci, že máme jejich víru, třeba slabou, a že chceme choditi v jejich šlépějích a řídit se jejich příkladem. Jsme si vědomi, že budeme nad sebou a svými těžkostmi vzdychat, jich se lekat, klopýtat — ale nesmíme přece cíl z mysli pouštět, jakož i to, že s každým, třeba i malým krokem vpřed přijde nové světlo a nová síla. Má to být jen slovo — co jsme zpívali? „Pán Bůh jest síla má, všecka naděje má, bezpečně má státi aniž se lekati duše má?“

A tak dnes jsme se shromáždili, abychom společně se podívali do předu na své úkoly, své těžkosti a jako by přepášíce bedra svá připravili se a byli hotovi k nové cestě a nové práci.

Snad sněm tento nebude tak zcela ve všem připraven pro těžkosti doby a krátkost času; snad pro mnohé jest příliš brzy, pro jiné pozdě — ale přece vyslovuji naději, že úlohu svou vykoná s přispěním Božím.

Řečník vítá účastníky i hosty, jmenovitě ministerského radu Dunovského, přítomného za ministerstvo školství a národní osvěty, Ing. Rotnáglu za město Prahu a prof. Novotného za universitu. Dále čte omluvné připsy ministra školství a národní osvěty G. Habermana, superintendenta moravského Dra. Ferd. Císaře a seniora západního obvodu moravského Dobeše. Pak prohlašuje sněm za zahájený.

Na to ujímá se slova min. rada Dunovský, pozdravuje sněm jménem ministra školství a národní osvěty G. Habermana a oznamuje, že přichází, aby vyslechl přání sněmu a tlumočil je na příslušných místech. Ujišťuje, že ministerstvo bude státi vždy na stanovisku svobody svědomí. V tom směru upraven bude také poměr státu k církvi.

Ing. Rotnágl zdraví sněm jménem správního sboru hlavního města Prahy, jenž vítá, že i čeští evangelici se sjednocují. Přeje jednání plného zduhu.

Senior J. Souček děkuje hostům za jejich pozdravné proslovy a navrhuje, aby sněm zvolil si předsednictvo a zapisovatele.

Zvoleno toto předsednictvo: Předsedou Václav Havelka, statkář a sen. kurátor z Ronova n. D. Přisedicimi: Josef Nešpor, senior z Chrudimi; Karel Vilim, sekretář z Brna; Gustav Winkler, senior ze Vsetína. — Zapisovateli zvoleni: Josef Kulík, farář z Libkovic, Kristián P. Lanštják, vikář z Jindř. Hradce, V. Pohanek, revident z Plzně, Bohuslav Souček, diasp. kazatel z Tábora, Frant. Ženatý, vikář z Ml. Boleslavi.

Předseda V. Havelka děkuje za volbu, kterou přijímá, a zjišťuje, že se na sněm dostavilo z celkového počtu 127 farářů, vikářů a cestujících kazatelů 109; ze 145 poslanců ze staršovstva 120; tedy z počtu 272 oprávněných členů sněmu 229 t. j. 84 proc. Ze 139 sborů zastoupeno jest 122. Dále dává hlasovati o tomto návrhu ohledně prohlášení se za generální sněm:

„Shromáždění zástupců českých evangelických sborů augsburského a helvetského vyznání v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, kazatelů i starších zvolených staršovstva a jimi legitimovaných, prohlašuje se ve svém sezení v Praze dne 17. prosince 1918 za generální sněm (synod) českých evangelických církví.

Úkolem jeho jest učiniti usnesení o základních, jakož i přechodných ustanoveních zákonných pro budoucí úpravu české evangelické církve.

Právo a povinnost tato vyplývá z těchto faktů: 1. Z rozpadnutí říše Rakousko-Uherské a vytvoření státu československého a tím i z roztržení evangelické církve rakouské na několik církví.

2. Z úplné změny právního řádu státního i církevního a tak i z pominutí pravomoci evangelické vrchní církevní rady ve Vídni.

3. Z potřeby, ano z nutnosti, aby evangelická církev česká v novém státě československém jakožto samosprávná organizace dala sobě přechodné řády a nové základy pro budoucnost.

4. Ze široké základny, na které tento sněm jest svolán, totiž že všechny české sbory evangelické k vyslání zástupců svých byly vyzvány a že z většiny také své zástupce na sněmu tom mají.“

Návrh se přijímá jednohlasně. Předseda prohlašuje proto generální sněm za ustavený a za schopný usnášení.

Na to se ujmá slova prof. dr. Antonín Boháč z Prahy:

Bratří a sestry! Sešli jsme se, abychom vyplnili odkaz největšího proroka českého, svého drahého Jana Amosa. K našemu shromáždění sotva by bylo došlo, kdyby nebyla padla pouta otroctví se šíje našeho národa. Jsme rozechvěni do hloubi svých duší a v této chvíli překypují naše srdce vděčností k Bohu, že nám dopřál dožítí se té chvíle, po níž marně toužila řada generací našich otců. Jestliže celý národ jásá a jestliže tento týden s jáсотem uvítá Praha svého krále — ne krále rodem, ale skutečného krále duchem — my, čeští evangelíci, radujeme se a pléšeme dvojnásob.

Pouta, která svírala náš národ, dolehla nejkrutěji na vyznače českých reformačních ideí. Nenajdou se v dějinách příklady hroznějšího útisku, než jakému byly vydáni oni. A i když pouta poněkud ulevila, však jména nejvíce nenáviděná vládami potomků Ferdinanda Krvavého byla jména nám nejdražší, jména, u nichž my jsme čerpali zdroje své síly.

Jak by srdce naše neměla býti naplněna radostí a vděčností k Bohu, který nenechal sice ujíti bez trestu provinění našich předků, ale který dal triumfovati ve své chvíli Své spravedlnosti, Své vyšší spravedlnosti. Zvolil svým nástrojem muže, který nejdokonaleji ztělesnil přednosti našeho lidu drahého, muže čistého, neposkvrněného štítu, vzorného, ryzího charakteru, pravého pomazaného Hospodinova a my se radujeme, že tento muž našel cestu do našich řad, cítě, že i přes všechny naše mdloby, naše slabosti a vady, ó převeliké vady, český duch přece jen přebývá v našich řadách.

Poslední vůdce Českých Bratří marně tloukl u vladařů evropských, aby u nich zjednal sluchu pro svůj národ — nechtěl tomu Bůh — nový Český Bratr, který české bratrství vyzdvihl jako velkou, nehynoucí ideu, který mezi českými evangelíky nalezl nejvíce oddaných přátel a upřímných ctitelů a jenž si zasluhuje, aby stal se naším vůdcem k novému českému bratrství, ten stejně jako Komenský obchází evropské dvory, ale přináší nám již radostné poselství, nese nám svobodu. Jak by neměla srdce naše přetékatí vděčností k Hospodinu, že i On sám takovým způsobem přiznal se k našemu malému hloučku? Jak bychom se nerozechvívali radostí nad tím, že v lidu našem, když šlo o dobytí svobody, roznítíl

se týž žár, jaký plnil vojska husitská a že nad vojsky našich legií vlál černý prapor s rudým kalichem a ozývaly se velebné zvuky naší hymny „Kdož jste Boží bojovníci“?

A naše radost ještě více se stupňuje, když zříme do budoucnosti. Naši svobodu nám pomáhali budovati největší a nejsvobodnější národové světa, kteří takto splácejí nám to, co náš národ pro ně vykonal ve stol. 15. Od nich přijímáme zároveň ideál nového státu, ideál demokratické a sociálně spravedlivé republiky. Republika, demokracie, sociální spravedlnost, to jsou idee, které poprvé před evropským lidstvem vyslovila česká reformace, to jsou idee, které v anglickém a americkém národě vyrostly z jejich reformace, z kalvinismu, to jsou idee, kterých jsme vždy byli vyznavači my, poněvadž tak nám rozkazuje naše náboženství, naše náboženské přesvědčení.

Český stát proniknutý ne duchem absolutismu, autokracie, katolictví, nikoli duchem římského násilí, ale duchem české reformace, i když hlasatelé těchto ideí dnes zapomněli na jejich původ a nevědí o něm — rád bych znal toho potomka Husitů a Českých Bratří, který by dvojnásob nepřilnul k svému státu a který by v této chvíli necítil příkazu, aby v lásce a věrnosti k státu svobodnému, svobody milovnému, demokratickému a sociálně spravedlivému byl všem ostatním členům národa vzorem. V anglickém národě ony veliké občanské ctnosti, které z něho učinily národ vedoucí, vyrostly z jeho náboženství; dnes přijímáme jeho ideály za své — nuže, my potomci české reformace, dejme základ novým ctnostem svobodného československého občana tím, že přivineme se tím újezi a tím vroucněji k velikým, vznešeným, ušlechtilým ideám české reformace. Nezapomínejme ve dnech radosti na svoji povinnost k národu!

Bezprostředně před nejradostnějším dnem, jaký Praha zažila, sešli jsme se, abychom si my, rakouskými vládami rozdvojení čeští evangelici podali ruku, odhodili cizí háv, vzali na sebe svůj český a posílili se zde za dnů plesání a jáso tu na svůj úkol v našem svobodném národě.

Prosim, abyste své vroucí radosti dali projev přijetím tohoto prohlášení:

(I. Osvobození národa.) Český ev. lid vítá s neskonale radostí osvobození československého národa a zřízení československé republiky. Jestliže které vrstvy národa našeho trpěly porobou, byl to jistě český ev. lid. Pohroma bělohorská před 300 lety nás zotročila politicky i národně i sociálně a nad to i nábožensky. A právě náboženské zotročení svědomí našeho lidu bylo nejhroznější ve svých důsledcích, ježto porušilo duchovní náš život i charakter našeho lidu. A tím se nás dotklo nejcitelněji až v samých kořenech našeho bytí.

Časem sice již dříve uvolňovala se pouta nás tislící. Ale teprve nyní 300letá poroba zcela jest odstraněna a vývoj našeho národního života smí býti navázán na plnost života našich otců. Jsme již svobodní i politicky i národně, i sociálně i kulturně, i nábožensky. A srdce naše překypuje

radostí a vděčnosti k Bohu za toto vysvobození z 300letého ponížení. Spatřujeme ve velikých událostech, jež vedly k naší svobodě, jeho všemohoucí, spravedlivé a dobrotivé řízení.

Děkujeme z hloubi duší svých všem mužům, kteří tak usilovně a statečně o svobodu národa našeho za hranicemi pracovali, zvláště pak T. G. Masarykovi, který byl předním služebníkem a nástrojem Božím k dosažení svobody českého národa. Rovněž vyslovují svůj obdiv nad hrdinstvím tisíců českých legionářů, kteří nasadili své životy za vítězství svobody a spravedlnosti ve světě i ve své vlasti.

Nad to prohlašujeme, že chceme s nadšením pracovat na lepší budoucnosti našeho lidu. Jako Čechům a jako evangelikům-husitům je nám potřebou duše žítí pro náš národ, S J. A. Komenským voláme: „Živ buď, národe, posvěcený Bohu, neumírej, mužové Tvoji ať jsou bez počtu!“

Resoluce přijímá se povstáním.

Následuje referát faráře Jana VI. Šebesty ze Soběhrd u Benešova.

Občané, bratři a sestry! První opojení radosti vymizelo a ustoupilo úsilné práci, ba octli jsme se již v bojích stran s otravnými pozůstatky mrtvého Rakouska.

V lidské povaze jest rychle zapomínati. Nemyslím, že jsme již zapomněli na radost z 28. října, která naším nitrem chvěje jako jarní vánek, ale že mnohým se vytrácí z paměti řada utrpení a ponížení našich za poslední desetiletí, od války balkánské.

Ale věci vynikají vždy vedle svých kontrastů, a proto si jen vzpomeňte na hnání rakouské do válečných jatek, na šibenice, na rakousko-německá vítězství, na hlad, rekvisice, germanisační rozkazy a dlouhé, hrabivé prsty Vídně a krvavé ruce Romy — a pojednou pocítíte živelnou radost, že to již není pravda a v živelné radosti se vám rozburácí vzedmutá hrud'; vždyť s nejsvětějším snem si nezadá naše přítomnost.

Jak by divem v ranní záři
vyvstal kraj v snech dosud zřený.
Padli jsme hned na své tváře,
muži, starci, děti, ženy,
před slavnými letnicemi
světí zdobili jsme stan,
dal nám Pán zas otcův zemi,
zdráv buď volný Kanaan!

Tak jsme cítili v první chvíli všickni Čechoslovenci — a mezi nimi beze sporu nejživelněji my evangelíci, neboť nás tlačila můra dvouhlavá Vídeň a Řím — kdežto většina národa římské tyranie mnoho necítila. Přiznejme se i my, kteří jsme od malička zpívali: „O vřo otců, přijde čas — kdy prapor tvůj se vznese zas . . .“, že jsme již pěli s únavou a myslívali, že jako ten věrný strážný přece se nedočkal, ani my se nedočkáme. Ale když klesala v za-

pomenutí velká věštba Čechova: pobratří se lidstvo celé, klesnou pouta otroků, a náš prapor též, o bratří, zaplá, v jasném vysoku, právě v tom nás Dějiny překvapily a svalilo se na nás břímě pohádky o zakletém zámku vlády věci našich.

I když si toho přáli všichni Čechové, byli to především jejich evangelci, kteří se o to toužebně a vroucně modlivali, zvláště v poslední generaci, kdy sebevědomí národa rostlo, jeho hospodářská expanse tísnila Němce a síly duchovní se probouzely. Od příchodu Tomáše Masaryka do Prahy r. 1880 bylo čtvrté bdění noční, kdy se valem rozednává, začal boj o náboženství, hnulo se otázkami ethickými, čehož se dříve nikdo neodvážil na poli mimocírkevním.

Jestliže dnes ukazují se živlové podvrtní, ať v rouše lžidemokratickém anebo římském — kteří želí Vídně a neradují se z české svobody, vidíme, že boj o českou svobodu se odehrával v říši ducha, že Masaryk a jemu podobní bojovali o ni zbraní ducha a že právě nyní, kdy bude udržeti českou svobodu, nebude boj náš proti tělu a krvi, ale proti duchovním zlostem, kteréž jsou vysoko. Nastává velký boj. Vždyť ty širé davy svého osvoboditele ani neznají, slyšeli o něm jenom pomluvy, ale spisů jeho nečetli; národ český jako celek teprve uznal a ocenil Masaryka, když jej uznala cizina a když naše velké legie za hranicemi ho následovaly, vždyť ještě před válkou se o něm nespravedlivě psalo i mluvilo, třeba valem přibývalo těch, co nemohli již tohoto muže přejíti.

I lekali jsme se toho, jak mnohá ústa brala nyní jeho jméno na prázdno, lid jej rty ctil — ale srdce jejich vzdáleno jest pravdy, za kterou Masaryk obětoval pohodlí života. Vroucně si přejeme, aby jeho přítomnost způsobila to, že by přešel z ulice do srdce. Národ potřebuje ještě deset let života svého Tomáše, velkého pochybovače, ale většího vyznavače Ducha a Pravdy.

Naše radost znamená tudíž prakticky veliký pracovní program, při němž se vměšují i starosti. Těch pak, co řeší úkoly národní, politické, sociální a kulturní máme hojnost mužů osvědčených. My však jsme se sešli, abychom převzali úkol české popelky, dnes tak přehlížené otázky náboženské s hlediska naší Bible Kralické. A my dnes vybízíme:

Na té svaté zanedbané roli,
od pradávných otců zděděné,
chop se práce každý, kdo jest koli,
žeň by schystal vlastní milené.

Ne že bychom se zříkali práce národní v těch prvních oborech. Šalda nedávno psal o obci boží: „Byli jsme opravdová obec boží, která chtěla ze všech sil uskutečnití království boží na zemi, jejíž členové cítili se do slova a do písmene údy těla Kristova . . . Život náboženský nedá se mysliti bez církvi, ale náboženská jest něco, co stojí výše než církev, a církev musí sloužiti náboženství a ne naopak . . . Na cestě za sebezdokonalením nemají církve většího nepřítele než oporu, kterou jim poskytuje dnešní stát; není nic

vražednějšího pro církev než, stane-li se církví státní, to jest, vynucuje-li stát od svých občanů násilím, co věřící dává rád a v nejvyšší blaženosti dobrovolně. Právě ten, kdo chce mít v Čechách opravdový život náboženský, musí býti dnes pro rozluky církví od státu. Ideál náboženského života jest obec boží, v níž by splynul stát s církví v jedno, která by uskutečňovala obec boží na zemi.

V nových rozměrech a novou metodou musíme se snažiti vybudovati novou obec boží . . . , ale to jest posud v budoucnosti, to jest vrchol pyramidy, kde v jednom bodě se sbíhají hrany a stěny protivné. Zatím jsme nedaleko základny u nedokonalého státu a nedokonalé církve. Ty musí býti rozloučeny, prozatím proto, aby mohly jednou splynouti v ideálním bodě vrcholném, v obci boží. "To jest nám vzato z úst — program práce nové české církve, která se zbavila pout rakouských!

V čem nám překážel stát? Ve všem. Od roku 1525, kdy Habsburkové se nás zmocnili, nenáviděli čeští evangelíci je a oni nás, nejvíce České Bratry. Vzpomeňte na válku šmalkaldskou, na vyhnání Bratrů po ní a zavírání sborů, na Maxmilianovy a Rudolfovy křivé přísahy.

Proto nejlepší lidé naši bourali Rakousko: Budovec, Komenský, který prosil pro Krista a na kolenou kancléře švédského, aby nás nenechal Rakousku na pospas. Poslední slova Kašpara Kaplíře byla ke knězi Rosaciovi: Budete-li živi tak dlouho, napomínejte svých vnuků k bázni Boží a ať se varují co nejvíce mohou sloužití domu rakouskému. Čtyřem císařům jsem sloužil a vždycky věren nalezen byl, nyní pak že mám takovou záplatu mít, Bohu to poroučím. A Habsburk Ferdinand II. dal 86letému stíti hlavu . . . Habsburkové nás zabili — Habsburkové nás vzkřísili. Ale jak! Co oni považovali za velkomyslnost, rozumělo se jinde samo sebou. I v Turecku směla se Bible volně kolportovati, v Rakousku nikoliv! Oblékli nám roucho cizích konfessí, a jak čteme v listářích litomyšlském — ulekli se v Bučině a na celém pohoří českomoravském ten věrný žulový lid náš, že to budou cizí konfesse a ne víra Beránkova.

A skončilo to Francem Josefem. Neblahá familie Habsburků, di Machar, jež byla neštěstím Evropy, kroužila hned od svého vstupu do dějin, jako jestřáb kolem našeho národa. Franc Josef, půl feldvébla, půl kostelníka, člověk necitelný, jenž v roce 1908 děl vše pro dítě, a za šest let pro dynastické zájmy nadělal miliony sirotků a pak se dal, jaké to rouhání, malovat kleče, jak se modlí za své oběti, lhář, křivopřísežník, tvor nekulturní, chladný sobec, jenž nás nenáviděl a námi pohrdal, dohospodařil odkazem Josefa II. úplně.

A když ten stařec zároveň se schátralým domem a říši šel spát, napadal nám slova Valdštejnova u Schillera, jak dříve svému generálovi: Dobrou noc, Gordone, chystám se k dlouhému spánku, nebo posledních dnů tíže byla velikou. Dbejte toho, aby mne nevzbudili příliš časně. Byla to poslední noc Valdštejnova. Přátelé, vidíte: slibujeme, že nevzbudíme Rakouska, ani jeho strážmistra

vrchní církevní radu, která nás ještě po 28. říjnu otravuje německými výnosy! Nikdo víc nebude dusiti duchovního života a my budeme odpoledne kázati Krista na Staroměstském náměstí! Ne třeba nám poručníků, obnovujeme Českobratrskou jednotu, plníce odkaz Komenského z r. 1619 a 1650: „Mili evangelíci, všichni věrní podobojí Čechové. Jeden jsme spolu s vámi národ, k jedné České konfessi se hlásíme . . . v sjednocení s vámi stojíme a státi miníme. Kterýž vinš já buď životem nebo smrtí svou, jakž Pán káže, zapečetuji, aby třetí spojení bylo nejdokonalejší všech ostatků dítek mých se všechněmi jinými ostatky Čechů věrných, aby dřevo Judovo a dřevo Efraimovo bylo jedním dřevem v ruce Boží, když rozmetané kosti naše zase shromáždí, masem a kůží potáhne a duchem života naplní všemohoucí ten Pán, jemuž nemožného nic není.“ Objímám vás, bratři. Nikdo netrhej našeho svazku. Duše své očistili jste poslušenstvím pravdy skrze Ducha k milování neošemetnému bratrstva. Od té chvíle plniž se mezi námi přání Spasitelovo: aby všichni jedno byli jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal.“

Svůj vděk a radost tedy vyjadřujeme ústy našeho bratra Rázuze, pěvce Podkňociňského v Pribilíně:

Prisaháme na tie hroby
padlých našich bratov,
prisaháme na zem čiernu,
čo nám drahou, svätou —
prisaháme — hoc sa zdvihne
všetkých pekel plemä:
otrokmi sme boli dosiaľ'
viacej nĕbudeme !

Referent navrhuje pak přijetí této resoluce:

(II. Duchovní jednotu českých evangelíků s protestantismem světovým. Protestantismus zárukou národní svobody a demokracie.) Čeští evangelíci, zdůrazňující svůj původ z české reformace a svůj úmysl na jejím základě církev svou budovati, jsou si při tom vědomi duchovní jednoty s protestantismem světovým. Ačkoli s odporem sledovali, kterak v minulých čtyřech letech duch násilného a sobeckého nacionalismu ovládl v německém a maďarském národě církev i protestantské, takže z velké části neměly smyslu pro spravedlnost a právo jiných, přece zase radují se z toho, že protestantský národ anglický a americký a jejich vůdcové vlivem protestantského ducha a náboženství zasadili se o vítězství svobody, práva sebeurčení národů a demokracie. Protestantské náboženství zakládá se jednak na evangeliu a jednak na osobní svobodě svědomí i osobní zodpovědnosti, z čehož vyrůstá protestantská samostatnost a neodvislost myšlení i jednání, silné vědomí povinnosti i práva jiných, jakož i dobrovolná sebekázeň k vůli celku. A k těmto

zásadám hlásí se i čeští evangelici a jsou přesvědčeni, že jsou nejlepší výchovou k svobodě a demokracii národní i k jejímu zachování.

Resoluce přijata jednomyslně.

Na to referuje farář František Žilka z Mělníka o církvi budoucnosti:

Vážené shromáždění! Bratří a sestry! Dali jsme průchod své radosti nad ohromným obratem, který se stal v životě našeho národa. Byl to projev nanejvýš upřímný, neličený, nehledaný, nevypočítaný a nevypočítavý. Budeme si naň dlouho vzpomínati. Projev ten jest důkazem naší vnitřní sounáležitosti k našemu národnímu celku, výrazem naší hluboké lásky, kterou cítíme k našemu národu.

U nás českých evangeliků není ani stínu rozporu mezi vlastenectvím a náboženstvím. U nás a pro nás se náboženství a vlastenectví prostupují a kryjí. Naše náboženství zúrodňuje vlastenectví, a naše vlastenectví zvyšuje a prohlubuje naše, národní citění, řídí naše národní myšlení a vede k činům, ku práci pro národ.

Kdyby se nás někdo zeptal: Proč jsi evangelík? — myslím že bychom jednoduše odpověděli: Protože jsem Čech! Čím bych mohl být jiným, když znám náboženské kořeny a poklady naší národní minulosti a z nich jsem duchovně živ! A kdyby se nás někdo zeptal: Proč jsi Čech? — řekli bychom: Vedle toho, že nás Bůh jako Čechy stvořil, jsme Češi proto, že nám jinými býti nedá naše náboženství, naše evangelictví! — Tak hluboce se v naší duši splétá náš život náboženský s naším citěním národním. To je pro nás něco samozřejmého, a tak první projev našeho církevního sněmu vytryskl nám spontánně z duše.

Ale dnes jsme se zde shromáždili, ne abychom mluvili o takové samozřejmosti. Bylo nutno, abychom tak promluvili, ale naše vlastní práce jest na poli jiném, na poli výhradně náboženském.

My čeští evangelici jsme vždy zastávali názor, že církev má míti ráz a obsah náboženský a jenom náboženský.

Potírali jsme blud, že církev jest útvar mocenský a politický; odmítali jsme směšování náboženství s politikou, splétání těch dvou sfér, které, když se spojí nenáležitě, jedna druhé ubližuje. Politika poškozovala náboženství a církev, církev kazila naši politiku. Již dříve jsme protestovali proti tomu nezdravému zjevu; a když nastal tento den po radostném obratu v národě, myslím, že musíme znovu vytýčiti náš cíl náboženský. Přejeme si, aby naše církev byla činitelem náboženským, činitelem, který chce duchovně zúrodňovati a obohacovati lidské duše. Jestliže jsme se radostně a nadšeně přiznali ke svému národnostnímu citění a vyslovili lásku k našemu lidu, a stotožnili se s jeho radostí z dosažené svobody, učinili jsme tak proto, že jako část národa cítíme naléhavou povinnost práce pro duši národa. A tak jest

naši vnitřní potřebou učiniti projev pro české národní náboženství, po projevu z celé duše pro ně žítí a pracovati.

Naše přesvědčení jest, že náboženství není, jak se někde myslí, věc minulosti, něčím odbytým, — ať tento názor hlásá náboženský indiferentismus a liberalism, nebo ať se přiodívá v roucho vědeckého poznatku. Názor, že náboženství jest nižší stupeň poznání, který se vystřídá vyšším stupněm vědeckým, jest novodobá scholastická a dogmaticky zaujatá nevědecká konstrukce.

Pro nás a pro všechny na světě, kteří náboženstvím žijí, jest náboženství věcí budoucnosti. Věk náboženství teprve přijde; lidstvo se k němu propracuje; dosud se učíme teprve náboženské abecedě. Jsme přesvědčeni, že přijde doba, kdy náboženství očistěné ode všeho toho, co je porušovalo, co je činilo nesympatickým, co je odstrkovalo z popředí zájmu v životě, zaujme své místo čestné a vůdčí a tvořivé v duši lidstva, kdy náboženství ryzí, pravé uchvátí všechny. Věříme pevně, že dojde ku splnění všech tužeb a tuch, které mlvali proroci, když vidali, že nebude náboženský a mravní zákon boží napsaný na deskách kamenných, ale na srdcích lidských; a známost pravého Boha bude tak zaplavovati člověčenstvo, jako moře naplněno jest vodami.

V tomto náboženství čistém a pravém chceme se spojovati. Takovou očistnou a budující práci chceme konati do budoucna. V tom spatřujeme svůj úkol, který máme v českém národě.

Naši pohnutkou a vůdčí myšlenkou a zároveň odlišnou známkou jest ne to, že jsme církevníci, že jsme se narodili v určité církvi, nýbrž ta zásada, že náboženské přesvědčení a náboženský život jest základním činitelem, který určuje směr, obsah a cíl života jednotlivců v životě národů. Náš drahý prezident Masaryk jest toho dokladem. Vzpomeňte si, jaký důraz on kladl vždy na náboženství, a stopujte, jak se osobní náboženství projevuje v jeho životě, v jeho práci. Všecky ty krásné a velké činy, které vykonal v národě jeho ohromný boj, jež podstoupil za volnost projevu přesvědčení, jeho zápas o svobodu svědomí, jeho hluboký zájem o sociální spravedlnost, jeho činná láska k národu — u něho — on toho netají — to vše vyplývá z víry, kterou my nazýváme náboženstvím. Náboženství jest u něho ústředím a zdrojem, ze kterého plyne a roste všecko ostatní. A víte, co dokázal. Ať jeho činnost doma, ať jeho apoštolská, zakladatelská práce v cizině, vše jde po této dráze. V celé této ohromné snaze jest cítiti člověka, který měl silnou oporu v náboženství. Kéž by takovou oporu, vzpružinu a zdroj síly měl celý náš národ do nového života! Kéž by všem bylo náboženství takovým ústředním, jednotícím, podnětným činitelem.

Teď arci náboženství a zvláště jeho forma, církev, jsou mnohemu těžkými problémy. Už samo to jméno církev má v Čechách, a v Čechách snad víc než jinde, kompromitovaný zvuk. Ne naší vinou, nýbrž vinou těch, kteří s cizím náboženstvím vnášeli cizí život, a nesprávnou cestou k náboženství skrze církev způsobili národu ohromné škody. Proto má církev nedobrý zvuk

Bylo by dobře nahraditi toto jméno jiným názvem, tím, jímž Komenský označoval náboženskou společnost, užívaje nejen pro svou církev výrazu „Jednota“, nýbrž mluvě též o jednotě reformované, luterské, římské. Co pravím, nemá býti určitým návrhem na změnu jména, ale to jistě cítil každý z nás, že by bylo žádoucí přiznati se k novému pojmu, který by odstraňoval jméno, jež není tak sympatické, jak bychom si přáli. Záleží na nás, zdali je podržíme, a podržíme-li, záleží na nás, jakým duchem je naplníme. Ať se jmenujeme tak nebo jinak, zůstaneme společností lidí náboženských, tedy církvi v původním smyslu, ale naprosto se nespokojíme, aby naše církev zůstala takovou, jak ji vytvořily okolnosti, jakou mimovolně byla dosud.

Jest nám potřebou a bude naším úkolem vybudovati nový typ církve, jako Čeští Bratři vytvořili nový druh staré organisace církevní: církev založenou ne na paragrafech a konečně ani ne na dogmatech, ale na živé víře v Boha a na bratrské lásce k lidem, na základních a stěžejních složkách života. To je náš cíl. Musí nám záležeti na tom, abychom, podržíme-li staré jméno, je rehabilitovali, tím, že mu dáme pravý obsah. Tedy pryč s církevním byrokratismem, pryč se zbytky hierarchismu, jako s přežitky! Nám nesmí církev býti takovým starožitným a neživým i neživoucím útvarem, zkamenělinou, museem, ve kterém udržujeme relikvie starých dob. Nám musí býti organizací živou, organizací lidí, osobností, duchů, sdružených na základě tom, na kterém jediné může obstáti kterákoliv organisace lidská: na základě víry a lásky, spravedlnosti, bratrství, svobody, rovnosti. Vytvoření takové církve máme v rukou. A není příčin, pro které bychom se měli stydět, že ji hlásáme, že se k ní hlásíme, že ji milujeme, že takovou tvoříme. My chceme ryzí, české, upřímné, nefalšované náboženství, Kristovo náboženství, a tím chceme organizaci, která by dala výraz, dala tělo takovému náboženskému duchu, organizaci založenou a žijící jako společnost skutečných bratří a sester.

Do této církve zveme ku spolupráci. Společnou práci jediné buduje se společnost budoucnosti jakákoliv. Jde o to, co si vytvoříme, jak přetvoříme, co jsme zdědili. Živí, pracující lidé vytvoří zdravou společnost zítřka. Církev má býti jednotou lidí pracujících o vlastní duši a pro všechny. Taková společnost nesnese nečinných, trpně přijímajících příživníků. Církevní společnost potřebuje pracovníků všeho druhu, učených i neučených, jen aby se všichni cítili jako jednota a životem dávali důkaz bratrství, které musí zůstatí cílem našeho organisování.

Do této radostné práce zveme všechny jako rovnoprávné. U nás není zásadně a nesmí býti prakticky rozdíl mezi laiky a faráři. Jen pro snadnější pochopení toho, co chci říci, pravím, že zveme do práce především naše bratry a sestry laiky. Naše církev musí býti církvi svrchovaně a bezvýhradně laickou.

Ku práci a ku právům zveme rádi a výslovně ženy. Je vlastně divné a nepřírozené, že dosud žena neměla plného a rovného podílu v církevní práci a v církevních právech. Nevěřím, že žena jest náboženštější než muž, ale jistě není méně náboženskou a jest jasno, že tam, kde jde o vybudování celku života v jeho plnosti, na základě spravedlnosti, stejného práva a bratrství, tam nesmí chyběti celá jedna polovina lidstva. Voláme a vítáme ku práci ženy, a chceme jim rádi dáti všechna práva, která jim náležejí.

Zveme k součinnosti a ku práci všechny inteligenty. Nevěřím, že by v citu náboženském a v potřebě náboženské byl podstatný rozdíl mezi člověkem prostým a školeným akademikem. Rozdíl může býti ve výrazu, projevu, formulaci, uvědomění. V jádru a v podstatě rozdílu není. Potřeby lidského ducha, lidský vnitřní život jest v celku a v kořenech u všech stejný. Jestliže se značná část naší inteligence straní církevního života a náboženské práce, vysvětlujeme si to dvojím: účinkuje tu nejvíc nakažlivé ovzduší nábožensky nám cizí, a jakýsi stud býti stotožňován s církevními směry a tendencemi zpátečnickými, a pak myslíme, že naší inteligenci jsou nesympatickými mnohé rysy na církvi a náboženství, které je vlastně porušují; ale to jsou právě ony rysy, jichž my se sami chceme zbaviti. Když se jich zhostíme, a my již k této očištné práci nutně potřebujeme naší inteligence, která má povinnost spolupřispět takto nový rámec náboženství, když se jich zhostiti chceme a tak ulomíme hrot výtkám proti církvi, jest mravní povinnost inteligence, aby šla s námi, povinností práce pro národ, pro jeho vnitřní ozdravení. My dovedeme oceniti činnost rozumovou, práci vědeckou, osvětovou, umělecky tvořivou; v naší církvi nebylo a ovšem nebude tmářství a nepříně ke kultuře, vzdělání, pokroku, nýbrž naopak upřímné nadšení pro hledání pravdy každou cestou, vždyť oč jiného nám jde než o pravdu? Inteligenci vybízíme, aby se postavila do našich řad a pomáhala vytvořiti ovzduší, ve kterém by se zdravě dýchalo národu. Nečinnost v tomto směru obsahuje spoluvinu na nízké náboženské a mravní úrovni národa.

Zveme do této práce zejména srdečně dorost vzdělaný. Mládež jest životní otázkou celého národa, každé strany, i církve.

Zveme dorost ku všeobecné i odborné práci v církvi, vybízíme mládež ke studiu bohosloví. V práci a právech nečiníme rozdílu mezi bohoslovcem a laikem, ale potřebujeme odborně připravených, vyzbrojených vůdců, kteří budou mluvčími, rádci, organizátory ostatních. Mezi námi nebylo pohrdání a ironie v nazírání na práci farářskou a na farářské povolání. Naopak úcta a vážnost. Jestliže v poslední době něco odstrašovalo od studia bohosloví, byla to spíše tísnivá stránka hmotná tohoto povolání. Ale což jest kterákoli záslužná činnost bez obětí? Jen osobními oběťmi se dokáže něco pro věc. Nebojte se, vy mladí, odříkání a strádání! Práce, která směřuje k obrození národa, stojí za obětí. My vás zveme, a ti z nás, kteří delší dobu stojí v této práci, ujišťujeme vás, že jsou v ní zase momenty a hodnoty, které jsou víc než ná-

hradou za ztráty hmotné a jiné, kterých evangelický duchovní doznává. Když nic jiného, tedy láska a důvěra tisíců dá nám dostatečnou náhradu za vše, oč přicházíme na jiné straně.

Zveme vás, a doufáme, že naše společná práce bude radostná, když se sdružíme k dílu, kde nebude nečinných vedle pracovníků, nýbrž všichni budou činnými. Jsem přesvědčen, že jako nebyly marnými všechny ty oběti práce přípravné pro velký zevnější převrat v osudu našeho národa, tak budou úspěšnými všechny upřímné snahy pro jeho vnitřní obrození a duchovní obohacení.

Referent navrhuje posláze tuto resoluci:

(III. Potřeba náboženství a církve.) Dějiny českého národa zřejmě ukazují, že zdroj svobody, síly a slávy otců byla jejich oddanost pravdě Boží, jejich náboženská opravdovost a horlivé usilování o naplnění zásad evangelia Kristova. Proto čeští evangelíci, dědici české reformace, jsouce přesvědčení, že i dnes český národ, jako každý jiný národ, na prvním místě potřebuje náboženského života, žádají si vroucně takový život pěstovati a to na základě evangelia. Zkušenosti pak jejich i otců jsou svědectvím toho, že nelze tak činiti bez náboženské společnosti, bez církve, která však nesmí býti církví kněžskou, nýbrž církví lidovou, společností bratrskou těch, kteří na stejném náboženském základě hledají žiti s Bohem a v Bohu a tak vzájemnou pomocí uváděti v život a skutek myšlenky evangelia. Česká církev evangelická pak jest také český historický útvar, mající své kořeny v nejslavnější době husitské a posvěcený krví otců. A pro tyto příčiny hlásí se čeští evangelíci k církvi své dobrovolně a radostně; touží, aby byla krásnou církví lidu Božího a přislubují opravdově, že chtějí svou spoluprací, svými dary a prostředky o rozkvět její usilovati.

Pozměňovací návrh faráře Jurena z Hustopeče, aby v první větě resoluce byla též slova „jejich živá víra v Ježíše Krista, toho ukřižovaného a z mrtvých vstalého“ nebyl přijat, když bylo (sen. Součkem) vysvětleno, že náš poměr ke Kristu, jež tento pozměňovací návrh zdůrazňuje, je v návrhu samém a pak v Konfesích plně vyřešen, kdežto v této resoluci jde o něco jiného, totiž o potřebu náboženství a církve. Na to bylo původní znění resoluce velkou většinou přijato.

Aby ještě zdůvodnil přijatou resoluci, proslovil potom o téže věci, o potřebě náboženství a církve svůj korreferát farář František Prudký z Olomouce:

Braťři a sestry! Více než kdy jindy vzpomínáme ve dnech znovuzřízení českého státu muže, jenž, abychom tak řekli, stvořil český národ. Byl to Mistr Jan Hus. Veliké bylo jeho dílo, veliký jeho život, veliká byla i jeho smrt. A co bylo tajemstvím velikosti Husovy, jež nám jak z kazatelny Betlémské, tak z katedry universitní, tak z hranice Kostnické vyzírá? Byl to jeho zvláštní, vroucí poměr k Bohu, jeho náboženství.

V tyto dny připomínáme si více než jindy velikost i sílu i slávu otců našich. Máme na paměti Husity, Tábority a pak

zvláště Jednotu Českých Bratří. Vykonal na národa roli dědičné nesmírně mnoho, způsobili, že jméno české bylo daleko široko s úctou vyslovováno. Žádný národ nemá takových representantů v dějinách jako národ náš. A co bylo tajemstvím vnitřní síly, mravní mohutnosti, vzácné osvěty národa našeho v minulosti? Bylo to jeho náboženství.

Jsme pobádáni mimoděk k srovnání národa svého s národy jinými, zvláště s národem anglo-americkým, s lidem Wilsonovým a lidem Lloyda Georgea. Nemůžeme se lidu tomuto dosti diviti. Národ ten vyniká jako žádný jiný národ na poli osvěty, umění státnického, průmyslu, obchodu, humanity. A tento lid postavil se v boj za zájmy spravedlnosti, lidství, pokoje, za zájmy malých národů. Proto zapřel sebe a vzdal se své svobody. A co je tajemstvím velikosti snah a smýšlení národa tohoto a vůdců jeho? Je to náboženství.

A jsme přesvědčeni, že jako v minulosti vychovalo národ náš náboženství, tak že potřebuje nyní a bude potřebovati pro budoucnost náboženství. Staví nyní základy své. Čekají naň převeliké úkoly. Bude míti řešiti přetěžké problémy. Snad bude musiti projíti ještě mnohými zkouškami. Bude musiti ukázati, zda dovede konat spravedlnost, hřích stavět, dobré šířit. Co mu dá hybnou sílu pro vše dobré, čisté, ušlechtilé? Je to náboženství.

Na tom nám záležeti musí, aby národ náš sestával opět z lidí jako byly kdysi Budovec, Zerotínové, Michalovicové, Kaplířové. Co nám vychovává takové charaktery, lidi pevné jako žula, nepohnutelné, netočící se po větru lidské přízně, lidi stojící za pravdou až do smrti? Jsme přesvědčeni, že to bude náboženství.

Každý z nás potřebuje vnitřní rovnováhy, radostnosti v dobách zlých, svědomitosti v konání povinnosti, povzbuzení pro doby malomyslnosti, popudu k dílu Páně, napomenutí a síly v pokušení a trestu pro hřích. A co nám to dá? Náboženství. Potřeba náboženství pro jednotlivce i pro celý národ je nespornou.

Není však dobré a prospěšné člověku trvati v osamocenosti. Co platí pro život společenský, platí i pro život náboženský. Strom osamocený neobstojí. Tak neobstojí člověk náboženský na sebe odkázaný. Má potřebi opory druhých stejně s ním smýšlejících. To vede k církvi.

Vzácný obsah vinné révy musí býti vlit v nádobu, nemá-li nazmar přijíti. Takovou nádobou pro náboženský život je církev.

Bez řádu se i nejlepší lidová hnutí zvrhla. Bývala lidmi zneužita. I náboženský život člověkův potřebuje řádu a vedení. A toho dosahuje v církvi.

Než není církev jako církev. Ne v každé církvi náboženství stejně prospívá. Z dějin církevních svého národa i národů druhých vidíme, že církev žádoucí musí odpovídati zásadám Písma čili býti církví biblickou. Musí to býti církev, jež je si vědoma, že má nésti Boží myšlenky na zemi a šířiti království Boží mezi lidmi.

Musí to býti církev národní, jež by byla z těla a kostí národa. Musí míti pochopení pro národ a jeho snahy a touhu jemu prospěti.

Musí to býti církev lidová, jež by pěstovala zásady všeobecného kněžství a postavila v církvi věřícího laika do stejné řady s knězem. Musí býti církví bratrskou, jež by spojovala bohaté i chudé, učené i neučené v rodinu Boží, vštěpovala všem navzájem vědomí povinnosti bratrské a sesterské a budila lásku.

O takovou církev musí nám jíti. Jen taková bude městem na hoře ležícím, kde mnohý najde útočiště. Jen taková vyplní úkol Bohem jí na zemi daný a prospěje národu svému i údům svým. A kéž takovou je církev naše, o jejíž znovuzřízení se nám všem jedná.

Po těchto slovech promluvil o náboženském programu české evangelické církve farář Josef Hromádka ze Šonova:

Bratři a sestry! Co jsem chtěl říci k náboženskému programu, bylo v podstatě již řečeno předcházejícími řečníky. Mám tady jen několik zásadních poznámek.

Čeští evangelici stáli vždy v úzkém vztahu ke kultuře svého národa. Ze zbožnosti našich otců vyrostly kořeny naší národní bytosti; byla tedy reformační zbožnost výrazem duchovní síly českého lidu a projevem toho, co v každém národě tvoří charakter a udává národu místo v lidské rodině. Hlásíme-li se k domácí reformaci, činíme tak v přesvědčení, že dílo Husovo a Chelčického, Českých Bratří a Komenského je dosud živým zdrojem a nejvyšší hodnotou duchovní české kultury. Právě ve válečných letech, která byla zkušebním kamenem naší síly, odolnosti a tvořivé schopnosti, vyzorovali dobře naši nepřátelé, kde by byl český lid nejosudnější raněn a kde by síly jeho byly nejvíce zasaženy — a proto ač pošetile, přece houževnatě zastírali památky českých náboženských dějin a nahražovali je nicotnými, prázdnými, bezduchými projevy svého ducha. Nepřekážel jim ani sv. Václav ani Jan Nepomucký, za to tím více Hus, Komenský a vůbec památky české reformace! A zase ve chvílích největší úzkosti, strachu, nekľasného chvění v letech 1915, 1916 a 1917 byli nám reformační představitelé mocnou vnitřní útěchou a jistotou. Zkušenost a skutečnost nás přesvědčily, kde jsou základy našeho národního bytu a kultury. Naše zbožnost reformační je nám životní sebezáchranou, není to snad jen experiment nebo dokonce zaostalost a zbytečný nápad. Dnešní den je nutným důsledkem našich náboženských zkušeností, jako 28. říjen nutně vyplynul z událostí politických a síly národní.

Náš náboženský program je určen základními potřebami vnitřního i politického a sociálního života. Především uvědoměle hlásíme ke zbožnosti biblické. Bible je nám knihou Božích dějů, z nichž pramení všechny velké zjevy náboženské naší duchovní oblasti a v nichž se projevuje podmanivě Boží vůle pravdy a lásky. Biblické děje, které vrcholí v životě i kříži Kristově, zažehují naše nitro, naši duši a nutí nás, abychom se měřili nej-

vyššími zjevy náboženskými a rostli v nové Jidi. Právě ve styku s biblí je nám nemožné katolické autoritářství a nesnesitelný, bezduchý dogmatismus, třeba by se odíval do forem nejčistší pravověrnosti. Náboženství je nám stálý růst nového člověka v moci Kristově — práce sice bolestná, ale spojená s radostnou odvahou a ukázněnou svobodou. Bráníme se zbožnosti, která je jen krásným citovým vzrušením a bezmocnou náladovostí, která vyprchá a nezanechá v povaze a duši prázdných stop. — Právě bible je skvělým měřítkem naší zbožnosti. A domácí reformace je směrnicí naší náboženské práce. Jsme si vědomi, čím je pro nás otázka spásy; víme, že nic není platno člověku, by celý svět získal, své pak duši by uškodil. Leč nechceme utíkat ze světa. Naopak — chceme se zmocnit světa v lásce, pravdě a bratrství a toužíme, aby kultura našeho národa tkvěla svými kořeny hluboko v našem náboženství. Uvědoměle chceme spolupracovat na životě národním, tvořit budoucnost politickou a sociální.

Hus v jednom z posledních svých pozdravů ze žaláře vyjádřil svůj odkaz prostými slovy: „Také prosím vás, abyste se milovali, dobrých násilím tlačiti nedali a pravdy každému přáli.“ Už v těchto slovech je pravda rozšířena přes pole církevní a dogmatické. Táboři a Chelčický rozšiřují pravdu na pole společenské a politické spravedlnosti a svobody — a Komenský vidí v pravdě nejen správný směr vnitřního života, nýbrž uchvácení celého lidstva a mezinárodních styků mocí lidskosti, která je posvěcena a vyvrcholena v Kristu. A proto i náš náboženský program je souhrnem bolestné práce na vnitřním člověku, tuhé mravní kázně, sociální spravedlnosti a radostné jistoty, že Bůh neustále tvoří Svě království. Naše církev musí býti více než jen organizací na pěstění náboženského života. Musí býti obecnstvím, skrze něž pracuje Bůh a Kristus oživuje srdce lidská; naše církev musí býti výrazem bratrství, místem, na kterém jsou lidé podmaněni naší láskou a puze, aby tuto lásku a bratrství vtělovali v zákonné formy politické a sociální. Úkol velký, ale radostný, že až duch okřívá a volá do širých končin naší vlasti: Sursum corda! Vzhůru srdce! Pojdte s námi!

Řečník navrhuje potom tuto resoluci hlasováním jednomyslně přijatou:

(IV. Náš náboženský program.) Čeští evangelíci jsou si plně vědomi toho, že zbožnost v duchu reformace husitské a česko-bratrské není usnadněním životní praxe, nýbrž těžkým závazkem před Bohem a vlastním svědomím. Proto brání se všem směrům náboženským, které jsou buď jen pohodlným převzetím cizích představ a názorů anebo pouhou vznícenou náladou bez mravní odpovědnosti a činné důslednosti. Kotví v biblické plnosti a síle náboženské, vyvrcholené v Kristu a jeho evangeliu, a pod vnitřním tlakem domácí reformace usilují jak o duchovní přerod a mravní kázeň každého jednotlivce tak o přetvoření celé společnosti dle nejvyššího zákona Kristovy lásky spravedlnosti.

Náboženství není jim útekem ze světa, nýbrž překonáním světa pravdou, láskou a bratrstvím, není lhostejností ke kultuře a úkolům národa, nýbrž tvorbou nehlubších základů pravé duchovní i vnější svobody. Náboženský život potomků české reformace má tedy býti především projevem nejužšího bratrství duší, které soustřeďuje všechny žíznlivé a lačnické, taví svým žářem přehradu mezi lidmi a je svědomím celému národu v jeho boji o mravní čistotu, povahovou sílu a opravdovost, sociální spravedlnost, rovnost a svobodu všech. U vědomí velkých závazků a povinností slučuje se český evangelický lid v jednotnou církev, aby byl živým svědkem a plnítelem nejbohatšího smyslu slov Husových: „Prosím pak vás, abyste se milovali vespolek, dobrých násilím tlačiti nedali a pravdy každému přáli.“

Nyní přistupuje se k nejhlavnějšímu bodu jednání, k sjednocení českých evangeliků augsburského a helvetského vyznání. První referent superintendent dr. Ferdinand Hrejsa z Prahy zdůvodňuje tento krok českých protestantů těmito slovy:

Bratří a sestry! Byli jsme někdy krásnou českou církví! Bylo to tenkrát, když veliká většina českého národa se hlásila k české církvi pod obojí, a když uprostřed ní vzkvétala Jednota Bratří, a když náš lid byl nadšen pro kalich a pro zákon Boží v mateřské řeči a když horlil proti nepravosti a hříchu a když se snažil býti jednotou Božího lidu. Není divu, že taková církev byla požehnáním pro náš lid, pramenem síly a nového života. A zdálo se, že bude ještě líp, když podobojí a Bratří se sjednotili na základě České konfese a když za Rudolfova majestátu utvořili jednotnou církev, chtějíce tak společně v lidu našem budovat království Boží.

Škoda, že na dilo to přišla pohroma. Ti, kteří obmyšleli zle našemu lidu, zhubili především českou evanj. církev. Nejvěrnější zahynuli, anebo musili odejít do vyhnanství. Ostatní musili zapřítí víru otců. Ale v hloubi duše toužili všichni, aby Bůh se smiloval, a aby vrátil nám vládu věcí našich, a aby obnovil církev svou v našem lidu, krásnější, než byla dřív. Krásně dal tomu výraz Komenský, když doporoučel „sjednocení se s jinými jednotami, zvláště v čistotě víry jednomyslnými, a v řád s nimi jeden vjítí“, a když toužil, aby církev česká podobojí a Bratří sloužila Bohu „jedním ramenem“, a aby toto poslední spojení bylo ze všech nejdokonalejší.

Než teprve po 160ti letech dostalo se chatrným zbytkům někdejší české ev. církve možnosti, aby se mohli přihlásiti znovu k víře otců. Ale nebyla jim dána svoboda celá. Směli žiti v duchu otců a jich životem, ale nesměli se k nim hlásiti ani jménem ani vyznáním. Směli žiti jen pod jménem vyznání uznaných v říši, Augsburgského a Helvetského. A tak žili, živořili pod cizím jménem jako něco cizího v našem lidu. Ký div, že žijíce duchovním životem svých otců, toužili se zjevně osvědčiti jejich syny a žiti tak zjevně a plně náboženským životem svých otců, jako jediný Boží lid.

Až Hospodin se nyní smíloval a dal nám možnost jednati podle touhy svého srdce. A tak se shromažďujeme dnes, abychom si řekli před Bohem a před lidmi, že jsouce za jedno se svými otci v duchu a pravdě v náboženském a mravním životě, chceme tak osvědčiti veřejně přijetím jejich jména i vyznání a pracovati tak společně v našem národě jako jediný Boží lid! --

Proč tak činíme? Jsme tím povinni především pravdě. My čeští evangelíci obou vyznání jsme v duchu a v pravdě jedno, a jsme jedno i se svými otci. Jsme kost z jejich kosti a duch z jejich ducha. A proto bylo nám to proti mysli jako něco nesprávného, když jsme nesměli se dle svých otců ani jmenovat. A proto je nám potřebou srdce a povinností k pravdě, abychom se nyní jedno-myslně přihlásili k otcům a byli pospolu a s nimi jedna církev, jeden lid.

A jsme to povinni i svému národu. Každý národ chápe a prožívá své náboženství svým, svérázným způsobem a nemůže jinak. A tak i náš národ prožil své křesťanství a porozuměl evangeliu svým způsobem. A naším úkolem je: českému národu i pro budoucnost křesťanství sprostředkovat jako to jedno, čeho je našemu lidu nade vše třeba. Ale máme-li úkolu tomu dostáti, musíme je českému lidu podat v podobě jemu přiměřené, svérázné. Ale to nebude jinak možno, než když my sami budeme svůj náboženský život žiti svým českým způsobem, tedy v duchu svých otců. A proto je nutno, abychom se zjevně přihlásili k náboženskému životu svých otců již v zájmu svého národa.

A my jsme k tomu dále povinni v zájmu nás samých, nás a našich dětí. Jdeť tu nejen o pravdu, a o věc národní, ale jde i o to nejlepší, co vzrostlo v náboženství. Již B. Lukáš dobře cítil, že v náboženství našeho lidu jde o něco krásnějšího, než jak je chápali sousedi. A B. Roh, který dříve hodně podléhal vlivům reformace zahraniční, na konec roku 1546 doznal své Jednotě: „Vám, Bratři milí, není potřebí jinde hledati. Máte doma dosti, čím byste sebe i jiné dostatečně spravovati mohli.“ Polský pak refor. superint. Sarnecký pěkně vytkl, v čem vyniká český náboženský život nad jiné, když doznal: „Kdyby se mne kdo ptal, čím se konfese Česká (míní Bratrskou) od Augsburské a Helvetské dělí, prokázati bych to mohl, že všechny jiné konfessi obnovených církví tam nejpředněji směřují, aby podešli papežští neřádové odkryti a poraženi byli, sama konfesi následovníků mučedníka Husa nejen boří, co zlého jest, ale také staví a vzdělává stánek nového, z Boha narozeného člověka a dobře spořádané církve.“ — Krásně proto Komenský, blízce smrti, když vydával r. 1662 konfessi Bratrskou, radostně si uvědomuje a vyhláší o tomto vyznání, jaká to „vzácná perla byla, kterouž Pán Bůh předkům našim v poli Pisem sv. spatřiti, nalézti, zdvihnouti a vypulerovali dal, perla totiž skutečného křesťanství.“ I chválí Boha za tu konfessi, jako „za předrahou, otcům našim danou perlu“. I vydává ji tiskem, „abychom my všichni k obnovení se v pravdě všech těchto věcí příčinu měli“. Chce tím spolu dosvědčit, „v jaké víře život svůj skonávám, nic na světě

lepšího v žádném náboženství pod nebem nenalezaje, což smrti svou pečeti“. I doporučí vyznání to „k pilnému všeho toho čtení, rozvažování a podle toho v křesťanství svém k obnovování“, prose Boha, by způsobil, „aby k obrácení otců k synům a synů k otcům platně posloužilo“. — Tak Komenský. A neměli bychom i my rádi z jeho rukou převzít tuto perlu jako nejdražší odkaz a obnoviti se dle ní v Boží lid?

Však když tak tomu je, že nám tu otcové naši podávají nejlepší náboženství na světě, pak to musíme radostně převzít ještě z jednoho, hlavního důvodu: pro svědomí, pro Boha. Když je to věc dobrá, pak Bůh to chce. Ba více: On nám k tomu poskytuje i kýženou volnost. A tím nám chce říci: Jste volni. Jednejte, je to moje vůle. Máte velkou zodpovědnost. Jde o velikou věc. A je svrchovaný čas! Neměli bychom jednat, když Bůh to chce?

Proto jednáme. Jsme za jedno se svými otcí v duchu a pravdě, v jich náboženském životě. Nuže osvědčme to veřejně. Přihlasme se k jich jménu a k jich duchovnímu životu, jemuž dali výraz ve svých konfesích. Prohlašme tím, že my dnešní lidé chceme žítí svým způsobem, ale tímž krásným, plným, náboženským životem, kterým žili naši otcové, — že tedy chceme jako oni z evangelia čerpat svou životní sílu, že chceme býti věrnými učedníky Kristovými a že chceme jako naši otcové o to pracovati, aby v našich sborech rozkvetl krásný náboženský život a krásná evangelická církev bratrská, jednotný Boží lid.

Kéž Bůh se k tomu přizná! Kéž dá, aby toto třetí spojení bylo dle přání Komenského ze všech nejdokonalejší. Kéž je naše jednotná česká ev. církev bratrská pramenem síly a pozhnání pro všechen náš lid!

V tom smyslu navrhujeme sjednocení.

Na to ujal se slova korreferent prof. dr. Antonín Frinta ze Smíchova:

Bratři a sestry! Jest pro mne čestným vyznamenáním a duchovní radostí, jestliže mám se vysloviti k tomuto vrcholnému bodu jednání našeho. Odborně historický doprovod jste právě vyslechli z úst povolanějších nežli jsou moje a nemíním se ani nějak usilovně namáhati, abych snášel další důvody pro oprávněnost přijetí dalšího slavnostního prohlášení o navázání na českou reformaci předbělohorskou. Vždyť všeobecně možno předpokládati, že takovéto usnesení odpovídá dávno citěným, leč dlouho potlačovaným přáním a tužbám všech upřímných našinců, jakož i těch, kteří s námi nábožensky sympatisují, stojíce dosud opodál právě pro ten cizí nátěr, který dnes oficiálně máme odstraniti a pro ono neorganické rozdvojení, jež má od nynějška přestat.

Dovolu mi tedy jako jednomu z takových apostatů a konvertitů několik osobních, srdečných slov, abych vyznal, co v tomto rozhodujícím okamžiku hluboce cítím: je to zkrátka pocit osvození. Poprvé jsem jej prožil před 12 lety, kdy jsem jedním rozmachem strhl se sebe pouta římského katolicství, ve kterých

vězi celý můj rod od vydání obnoveného zřízení zemského r. 1627. Ale radost moje z dobrovolného přihlášení k církvi evangelické nemohla tehdy býti úplná právě pro ony závady, třeba více formální než obsahové, kterých se nyní hodláme zbaviti v nových poměrech. Při tehdejší řešení této své osobní otázky jsem ovšem netušil, že se sám tak brzo dožiji doby všeobecného zúčtování a radikální přeměny církevní co do konfesí i jména.

Jsem šťasten, že mi bylo přáno pomáhati při tomto vnitřním přerodu našem, ale opakuji i tu své přesvědčení, že nesmíme viděti jediný svůj úkol ve změně formy, ale že nám musí býti prostředkem k bohatší náplni. Připadá mi to jako prostřihování a kleštění zbytečných výhonků staré révy až na kmen, aby tím hojnější byly plody! A tu jsem u jádra celého problému, který vyvolává leckde námitky. Jest nutno, abychom si byli vědomi, že svými dnešním řešením neuspokojíme, ba zklameme mnohé, kteří otráveni jsouc Římem, volají po novém náboženství. My jim takové zbrusu nové náboženství nemůžeme stvořiti. Naším heslem jest „Nová reformace“ na základě a ve směru naší domácnosti, české reformace. Ale co byla reformace jiného než návrat, snaha po obnovení křesťanství prvotního, vzestup od zkaleného proudu k čistým pramenům evangelia? Tak i my se přiznáváme k ryze náboženskému paradoxu: Musíme zpět, abychom mohli vpřed! Slýcháme někdy mluvit proti t. zv. historismu, kterému chceme právě zde holdovati. Ale podobně jako v umění, nelze ani v náboženství aplikovati vědecké formulky pokroku, zvláště ne mechanického a přímočarého. Nebojím se proto ani přiznati k tomu, že má velký význam tradice, ovšem pokud je živá a schopna býti tvůrčí silou. Vidíme, jak Amerika žije z odkazu svých budovatelů a ničitelů otrokářství, jak Francie rozdává z dědictví Revoluce. Že naše minulost není mrtva, dokázalo nejlépe naše vítězství v této válce dvou světů, ve které byla teprve definitivně potřena proti-reformace a podlomen ve střední Evropě poslední zbytek feudálního a hierarchického středověku! Právě jubilea Husova a Jeronymova ukázala nám, čeho se špatné svědomí zvrhlého Rakouska bálo jako strašidla.

Bude nám, českým evangelíkům, jejichž původ se odvozuje od hranice kostnické, zajisté přiznáno, že jsme právě my udržováním nefalšovaného a neoslabeného ducha dějin českých pomáhali snad skrytě, ale účinně podkopati obleženou pevnost, jež byla naším žalářem. Naopak, nemohou jisti Čechové podle rodu a jazyka, býti sprostěni výtky, že do poslední chvíle udržovali ten rámec říše a tu vznešenou dynastii tím, že naši husitské a bratrské minulosti nemilovali, ba vedeni svou církevní příslušností zavrhovali jako kacířství to, co Otec národa Palacký zjistil jako vrchol národního života a co zbožňovaný Jirásek vylíčil jako dobu slávy, moci a vzepětí myšlenkového!

Není náhodou, že v jiné slíni této budovy zachytil náboženský umělec Mucha typické postavy naší reformace, muže víry podobojí a bratrské, jako symboly cnosti a příklady pro nás i bu-

doucí. Nuže, my se konečně smíme ujmouti dědictví velikého pro-
roka a vyhnance Jana Amose. I když nemůžeme všichni přijmouti
literu bohosloveckých a vlastně filosofických názorů, jež jsou
v obou domácích konfesích formulovány řečí XVI. a XVII. století,
přece všichni cítíme se puzeni k následování jich v jejich české
zbožnosti. Nechť tedy oni, vznešení a většinou mučedníci otcové,
ožijí v nás, neboť jejich paměti povinni jsme ve shodě s pokyny
Písma sloužiti Bohu jedním ramenem a prositi o obnovení dnů
našich, jak byly za starodávna, z čehož by požehnání mnohé vy-
plynulo na údy dosavadních církví evangelických i na naše okolí.
A k tomu je nyní čas příchodným. A proto navrhuje tuto resoluci:

(V. Spojení českých evangeliků a obnovení české církve.) Po 160letém pronásledování českých církví husitských byly pozůstatkům jejich tolerančním patentem z r. 1781 oktrojovány konfesse augsburská a helvetská. Avšak české evang. církve vždy živě si byly vědomy, že vznikly z reformace české, z církve podobojí a jednoty bratrské. Také z ducha jich stále byly živý. A proto nyní, kdy navrátila se českému národu vláda věcí jeho, obě církve evangelické a. a h. v. na svém generálním sněmu v Praze 17. prosince 1918 usnášejí se jednomyslně a slavnostně, že po třístaletém násilném odtržení od svých otců vracejí se k nim a navazují znovu zjevně na českou reformaci husitskou a na církev podobojí a jednotu bratrskou. Majíce pak obě jeden původ, po příkladu těchto církví otcovských a dle odkazu J. A. Komenského v „Kšaftu“ slučují se a prohlašují se za církev jednotnou. Tomuto svému rozhodnutí dávají výraz tím, že majíce základem jednotné církve své evangelium jakožto pravidlo svého náboženství, hlásí se k českému vyznání, na němž r. 1575 církve podobojí a Jednota bratrská sjednotily se a r. 1609 v Majestátu sloučily v církev jedinou, a bratrskému vyznání od J. A. Komenského z r. 1662 jakožto poslednímu vyjádření víry českých Bratří. Přijetím těchto vyznání českých osvědčují jednak svou historickou a duchovní souvislost se jmenovanými církvemi husitskými a jednak svou snahu a vědomé odhodlání dle vzoru těchto církví a na základě jejich zásad, učení, zkušeností a darů dále nábožensky žiti a pracovatí na vzdělání království Božího v národě českém.

V krátké debatě o resoluci přimlouvá se farář Alois Trojan z Valteřic za uskutečnění sloučení dosavadních dvou českých církví evangelických již z ohledu na katolické prostředí, v němž žijí. Resoluce na to jednomyslně povstáním přijata, čímž spojení provedeno.

Předseda zahajuje potom debatu o zakončení resoluce totiž o jméně sjednocené evangelické církve české a oznamuje, že při včerejší předporadě poslanců synodu nejvíc hlasů získalo pojmenování „Evangelická církev Bratrská“. K slovu se přihlásil dr. Jan Herben z Prahy a navrhl jméno „Husova církev“. Za souhlasu mnoha z přítomných přimlouval se za tento návrh velmi důtklivě jednak z důvodu vnitřního, poněvadž jsme svým úsilím založiti život náboženský na pravdě tam, kde byl Hus, jednak z důvodu historicko-politického, že totiž hlavně jméno Husovo za

nás ve světě pracovalo a konečně i z důvodu agitačního, protože Hus patří celému národu. Po řeči dra Herbena vystřídala se řada řečníků s různými návrhy jména církve. Farář J. Vl. Sebesta přimlouval se za název včera již v předporadě přijatý „Evangelická církev Bratrská“, sen. kurátor Ferd. Kavka za název „Evangelická církev českobratrská“, farář Jan Řepa z Velimě za jméno kompromisní „Husova církev bratrská“. Mezitím podal presbyter Václav Vondruška z Trnávky návrh, aby se rozhodnutí odložilo na odpolední schůzi. Návrh ten byl však na podnět sen. Jos. Součka z Prahy hlasováním zamítnut.

Předseda zjišťuje, že jsou předloženy čtyři uvedené návrhy na jméno církve a dává pak hlasovati nejprve o návrhu v předporadě přijatém „evangelická církev Bratrská“, kterýžto návrh byl přijat většinou 152 (stopadesátí dvou) hlasů.

MUDr. Lukl z Král. Vinohradů žádá, aby mnsině bylo možno se připojit a hlasování za účelem jednoty opětováno. Na návrh ten dává předseda hlasovati ještě jednou a celé shromáždění jednomyslně nyní hlasuje pro název „evangelická církev bratrská“.

Na to pozdravuje evangelickou církev bratrskou host, senior J. Janoška z Lipt. sv. Mikuláše na Slovensku. Vyslovuje vroucí pozdrav věrného, milujícího bratra věrnému milujícímu bratru. Oba spojuje jednota ducha, rovnost citů a společnost úkolů.

Po formálních sděleních předsednictva a přezpívání žalmu 150. „Chvaltéz Nejmundřejšího“ zakončeno o půl 2. odpo. toto slavnostní dopolední zasedání. Shromáždění odešlo pak na Staroměstské náměstí, aby tam pod sochou Husovou před vší veřejností prohlásilo veliké cíle, které chce evangelická církev bratrská sledovati. Promluvil tu: dr. Jan Herben z Prahy, dr. František Kozák z Čáslavi, farář Kamil Nagy z Vanovic, farář František Pokora z Nosislavi a vikář Frant Polák ze Žižkova.

II.

Druhé zasedání

dne 17. prosince 1918 o 4. hod. odpo. v evang. modlitebně na
Král. Vinohradech, Korunní tř. 62.

Po přezpívání žalmu 121 „K horám patřím já vesele“ a modlitbě seniora Josefa Nešpora z Chrudimě zahajuje předseda jednání o thematic: Poměr k ostatním evangelickým církvím českým a slovenským. Referentem je učitel Stanislav Klíma z Král. Vinohradů; mluví o poměru evangelické církve bratrské k české církvi ochranovské, svobodně reformované a k církvi baptistické a vyzývá je, aby přistoupily ke spojení; v druhé části promlouvá k nepřítomným bratřím slovenským a vyslovuje naději, že i ti půjdou stejnou cestou s církví naší.*) Navrhuje tuto resoluci, jež byla jednomyslně přijata:

(VI. Spojení s ostatními evang. církvemi českými a evang. církvemi slovenskými.) Ustavujeme svoji evang. církev na základě české reformace a přejíce si, aby byla církví krásnou a kvasem zdravým v našem národě, toužíme po tom z celé duše, aby i bratři slovenští sjednotili se s námi ve společnou českoslov. evang. církev a podáváme jim k tomu cíli bratrsky ruku. Stejně srdečně zveme též i ostatní české evangeliky, zvláště církev bratrskou, baptisty a svobodně reformované, aby s námi se sjednotili v církev jedinou, abychom tak společně jedním ramenem, i když každý svým způsobem a dle svých darů, pomáhali budovati v národě našem utěšenou církev Kristovu, jež by byla městem na horách a světlem svému okolí, tak aby v lidu našem její práci a jejím vlivem vzrůstal víc a více Boží lid, Boží království.

Na podnět faráře Jar. Řepy z Velimě a Stanisl. Čapka z Kladna projednává se v debatě poměr k Polákům. Bere se na vědomí vysvětlení dra. A. Frínty ze Smíchova, že pozvání na sněm nebylo zodpověděno, podobně vysvětlení vikáře J. Křišťůfka ze Starých Hamrů, že poměry ve Slezsku poučují o nepravděpodobnosti brzkého spojení s bratry polskými. — Senior I. Nešpor z Chrudimi, jenž se ujímá předsednictví této odpolední schůze, udílí pak slovo faráři Petru Marušiačkovi z Libštátu; řečník zdůrazňuje význam spojení s církví slovenskou. — Na výzvu far. Václ. Milera z Bošiny vybízí potom předseda zástupce českých evang. denominací, aby učinili svoje projevy, zjistiť hlasováním, že sněm souhlasí, aby tito nečlenové jeho promluvili. Kazatel J. Mikuláščík z Potštýna zdraví sněm za církev

*) Podrobný referát nebyl přes četné urgencye dodán. (Pozn. v.)

ochranovskou. Tato není dosud o svém stanovisku k sjednocení rozhodnuta, ale v každém případě chce spolupracovati. Kazatel Josef Novotný z Král. Vinohradů ujímá se slova za baptisty. Pravi, že světový mír ukládá i církvím mír a konec konkurence. Vyzývá k vzájemné lásce a přeje prospěch církvi sjednocené. Kazatel Frant. Urbánek z Král. Vinohradů prohlašuje za církev svobodnou reform., že k spojení nestačí lidská vůle, nýbrž že je k němu též potřebí milosti Boží. Sejdeme-li se na základě Božího slova, jsme v pravdě sjednoceni. Řečník přeje přítomnému dílu požehnání Božího. — Předseda děkuje zástupcům denominací za jejich proslovy a přání a zahajuje jednání o hospodářských potřebách církve. Prvním referentem je farář Frant. Hrejsa z Hradce Králové:

Vysoce vážené shromáždění! Maje vytýčiti zásady hospodářské nové naší spojené církve, želím toho velice, že místo starých konfesi nebylo přijato za symbol tvořící se církve Komenského „Šestero“ z „Kšaftu umírající matky Jednoty“. Jsem však přesvědčen, že třeba nebylo přijato formálně, prakticky bude přece směrnicí našich snah. Komenský odkazuje je celému národu českému, tím více ovšem církvi.

Komenský odkazuje nám v něm napřed milost k pravdě Boží čisté, horlivou žádost k plnějšímu vždy a jasnějšímu vyrozumívání té pravdy Boží a milost k církevnímu řádu, který na staré grundy stavěti za nejbezpečnější doporučuje.

Z toho následuje, že všechny osoby v službě církevní postavené, nemají a nemohou přisluhování své posuzovati se stanoviska práce a mzdy. Pracují v církvi z lásky k Pánu Ježíši a z horlivosti pro království Boží, a neočekávají za větší horlivost svou větší odměnu ani v důstojenství ani v penězích. Kristus je odměnou jejich.

Na tomto základě doporučím:

Předně zrušení všech titulatur, označujících zvláštní důstojenství jednotlivých církevních úřadů. Jeden jest mistr náš, Kristus, my pak ve spolek jsme bratři a sestry. Titulatury přejaty byly z církve katolické a chránily nás snad na venek před nevážeností u světských úřadů. Nyní jsou naprosto zbytečné a škodlivy.

Za druhé zrušení všech poplatků za službu církevní, za vykonávání křtů, úvodů, oddavek, pohřbů, remunerace za vyučování náboženství, odměnu za práce seniorské, superintendenční, členství ve výborech atd. mimo diety k uhrazení spojených s úřadem aneb s vykonáváním služby výloh. Darmo jste vzali, darmo dejte! Musí býti odstraněna všeliká příčina k domnění, že ten, kdo službu koná nebo o nějaký úřad se uchází, činí tak z důvodů ctižádostivých nebo ziskných.

Za třetí, aby všem osobám, které povoláním svým veškerý svůj čas a všecku svou práci mají věnovati službě církve, opatřena byla slušná výživa a k stáří zajištěna byla dostatečná pense. Na chudobě osob v ní službu konajících nesmí se ustaviti církev. Chudoba jest velikým pokušením. Nedostatek svede nutně většinu, aby buď vedlejšími zaměstnáními na úkor služby církevní hledala rozmnožení svých příjmů anebo nedůstojným službičkováním získávala dary. Špatné opatření osob přisluhování v církvi konajících bylo by špatným svědectvím pro celou církev. Toto dostatečné opatření musí býti ustanoveno dle jednotného klíče. Nemůže a ne-

smí záviseti od toho, je-li farář nebo učitel ustanoven ve sboru bohatém anebo chudém. Dosavadní stav je svědectvím sobectví a nekřesťanského smýšlení sborů, které neplní příkaz Boží, jedni druhých břemen nese, a vede nutně k demoralisaci farářů a učitelů, takže nejschopnější ucházejí se obyčejně o sbory bohaté a sbory nejchudší anebo nejvíce zaostalé zůstávají pak po dlouhý čas osiřelé, ačkoliv tam snad nejvíce práce je potřeba.

Mezi sbory nové naší církve nesmí býti žádný bohatec, který obláčel se v šarlat a kment, a žádný Lazar, který leží u vrat jeho vředovitý. Všecky sbory musejí býti opatřeny stejně ze společných prostředků. To jest zásada bratrství a církve Kristovy. To jest také nutno, má-li evangelium kázáno býti nejen bohatým, ale také chudým.

Platy farářů a učitelů stoupají služebními léty a rostoucí potřebou. Normou zde může býti úprava služného jednak učitelů na školách veřejných, jednak příslušných kategorií profesorů středoškolských a státního úřednictva.

Proto navrhuji jako první nezbytnost. Církev zřídí ústřední pokladnu, do které budou přispívatí všechny sbory, každý podle své poplatní síly, ale také probuditosti duchovní a lásky ke království Božímu a z této ústřední pokladny budou dostávatí služné všichni faráři a po případě i učitelé dle jednotné normy. Na zvláštní jiné příplatky a odměny za svou práci ve sborech a při jednotlivých osobách nemají nároku.

Ukázala-li by se nemožnost, aby církev sama ze svých prostředků úkolu svému dostála, může sobě vyprositi podporu buď od státu nebo jinde, ale vždycky jako celek pro ústřední pokladnu. Je nedůstojno a zhoubno, když dožebřávají se pomoci jednotlivé sbory anebo snad i sami faráři. Ačkoliv já jsem pevně přesvědčen, že zdravá církev, konající svou povinnost, nebude potřebovati berlí, nýbrž bude státí na vlastních nohou. Brání podpory znamená vždy poddávání se v odvislost.

Na to ujímá se slova druhý referent senior. kurátor Ferd. Kavka z Prahy.

Bratři a sestry! Svoboda zavazuje. Toužili jsme po svobodě a dosáhli jsme ji. Svoboda znamená veliký převrat myšlenkový i hospodářský. Dokud jsem byl otrokem, nestaral jsem se ani o svého ducha ani o své tělo. Péče o tyto hodnoty náležela mému pánu. On určoval, co smím a nesmím vědět, co smím a nesmím čísti, co smím a nesmím jísti. Otrok se o nic nestará, nemá k tomu práva. Všecko právo má jen pán. Otrok má jen povinnosti. Otrok nemá také žádných hmotných prostředků. Vykáže se mu chýše ku přebývání, rýže k jídlu. Co vypracuje, patří pánovi. Nějaký malý zold se mu z toho poskytne. Nemůže se radovati z kultury ducha ani z blahobytu těla. Nemá na to ani prostředků ani času.

A nyní do tohoto stavu přijde svoboda! Rozvázání pout ducha i pout těla. Nabýváme nových velikých hodnot, jichž v prvé chvíli ani nechápeme — ale něco při tom převratu ztrácíme. Ztrá-

címe finanční oporu, kterou tvořil majetek našeho bývalého pána. Jsem svoboděn, ale odejímá se mi příbytek, pokrm a mzda. Jsa otrokem, nepozoroval jsem ani, že jsem hospodářsky úplně odvislým. Nyní to vidím. Slabší duchové se toho lekají a vrací se podruhé, tenkrát dobrovolně do nevolnictví. Ale duchové silnější, cenící svobodu více než lenivé pohodlí, duchové tito podstupují rádi tvrdý zápas s novými poměry, aby dobyli sobě i svým milým ony hodnoty, které tvoří toliko svoboda a neodvislost.

V této situaci jest naše církev. Stojí před úkolem užití svobody, sama sobě určití své řády, svůj církevní život, výchovu mládeže, činnost misijní. To vše vyžaduje velikých nákladů hmotných. Dáme je ochotně a rádi, anebo se vrátíme do otroctví a ponížení, z něhož Bůh nás milostivě vyzdvihl?

V podobném postavení byla první církev křesťanská za doby apoštolů. Chrám jim byl odňat i školy. Byli odkázáni sami na sebe. Co činili? „Kteřížkoliv měli pole neb domy prodávající, přinášeli peníze, za kteréž prodávali.“ (Sk. ap. 4, 34. 35.) V podobném postavení byli Husité a Táboři. Odvrátili se od Říma i od státu a dali se s chutí do přestavby starých pořádků. To vyžadovalo ohromného úsilí a velikých obětí všech — mužů, žen i dětí — ale oběti ty byly přineseny. Bible kralická, sbor v Ml. Boleslavě, město Tábor, svědčí dodnes o rozsahu této práce, na níž se účastnili bohatí i chudí.

I my stojíme před přestavbou církve. Ze starých poměrů přinášíme mnoho neutěšeného: Veliké dluhy, vážnouci na budovách církevních v sumě K 1,546.000 — neupravené služné farářů a učitelů (průměrně K 3500 na osobu) — téměř žádné opatření pensijní — žádnou péči o dorost bohoslovecký. Neplatnou literaturu. Nedostatek učebních pomůcek. Žádnou missii. Vedle 115 sborů samostatných máme 27 filiálních, které po desítky let marně usilují o svoji samostatnost, a 117 stanic kazatelských, kde je touha po kázání slova Božího, ale není kazatelů.

Otázka je: Necháme v nové církvi zápasiti faráře a učitele, kteří věnovali celý život svůj práci v duchu evangelia, s nedostatkem? Necháme volati stanice a filiálky marně po pomoci? Budeme odsunovati zaplacení dluhů?

Nikoliv! Chceme církev krásnou, bez poskvrny a bez vrásky. Tuto církvičku, kterou Bůh zachoval uprostřed našeho lidu jako boudku na vinici, a která dala nám i celému národu nejslavnější dobu a nejslavnější muže; tuto zahradu utěšených věcí chceme zase milovati tou první láskou, která ráda obětuje. Kdo málo dává, málo miluje. Bůh sám přeje si, aby lid pro Boží věci něco obětoval: (V. Moj. 22, 23.). „Ochotně dávati budeš desátky ze všech užitek semene svého, kteréž by přišly s pole každého roku. Desátky z obilí, vína i oleje svého a prvorozené z volů svých a drobného dobytka svého, abys se učil báti Hospodina, Boha svého, po všecky dny.“ A Pán Ježíš pravil: „Tyto věci měli jste

činiti a oněch neopouštěti.“ (Mat. 23, 23.) Pán Ježíš starobylé řády Boží potvrdil, i zůstávají dodnes v platnosti pro pořádky Božího lidu. Proto: Z pět k desátkům! Desátek znamená 10 procent z ročního příjmu. Dnes dáváme průměrně půl procenta — a proto naše církevka jest chatrná, opuštěná, chudá, nevábivá. Reformovaná církev v Čechách a na Moravě čítá: 21.000 salárníků s příjmem K 52,500.000 —, augsburská čítá 4 700 salárníků s příjmem K 11,750 000 —. Spojená církev bratrská čítá tedy 25.700 salárníků s příjmem K 64,250.000 —. Kdybychom platili jen 1 procento ze svého příjmu, sešlo by se ročně saláru K 642.500 —, ale ve skutečnosti sešlo se r. 1916 saláru jen . K 266.500 —, tedy o K 376.000 — méně. V tom je kořen naši hospodářské bídý.

Rozhorleme se a obětujeme něco ku krásnému vypravení naší nevěsty, aby i zevně byla důstojnou chotí Ježíše Krista. V tomto rozhorlení pak plňme i příkaz apoštolův: „Jedni druhých břemena neste a tak plňte zákon Kristův.“ Poděpřeme sbory slabé, zajišťme spravedlivý důchod farářům a učitelům a utvořme společnou pokladnu pro celou církev, která by za důchody tyto ručila a je i konala. Pak teprve rozproudí se radost ve sborech našich, neboť nebude pracováno se stýskáním, ale s horlivostí a chutí. „S neste všecky desátky do obilnice, aby byla potrava v domě mém, a zkuste mne nyní v tom, praví Hospodin zástupů, nezotvirám-liť vám průduchů nebeských a nevyleji-li na vás požehnání, takže neodoláte.“ (Mal. 3, 10.)

Řečník navrhuje konečně vykonání okamžité upisovací akce ve prospěch ústřední pokladny již nyní ve schůzi, aby se i činy ukázala radost z nově utvořené církve bratrské. Po vřelých přímluvných slovech seniora Jos. Součka z Prahy a seniora Jos. Nešpora z Chrudimi se tento návrh schvaluje a upisování zahajuje. — V další rozpravě o ústřední pokladně církevní zdůrazňují senior Jos. Souček z Prahy, far. J. Cohorna z Humpolce, far. A. Trojan z Valteřic, far. Václ. Miler z Bošína, notář Ant. Zahálka z Roudnice a far. K. Nagy z Vanovic nutnost zřízení takové pokladny; je potřebí povzbudit údy církve, aby konali svoji povinnost. Nejde o chudobu, nýbrž o dobrou vůli. Vikář K. Machotka z Plzně upozorňuje zvláště na povinnost církve k diaspoře. Farář Jar. Řepa z Velimě dává za vzor Pečky. Dr. Ant. Boháč z Prahy jako presbyter vybízí církev, aby učinila zadost svým povinnostem k pracovníkům církevním, poněvadž je věcí cti církve, aby ti to netrpěli. Navrhuje, aby platy duchovních byly upraveny na roven platům profesorů středních škol s náležitým postupem. Mimo jmenované promluvíli k věci far. Oskar Opočenský z Velké Lhoty, br. Tomáš Mikulášek z Jasané a br. Petřivalský ze Vsetína. Farář J. Vl. Šebesta ze Soběhrad a br. Štaněk ze Sonova doporučují také Jeronymovu Jednotu ku podpoře. Vrchní stavební rada A. Novotný z Král. Vinohradů upozorňuje, že za účelem vzbuzení důvěry a zajištění zdaru nutno jasně vytknouti účel sbírek a zabezpečiti uložení a správu. Farář V. Miler z Bošína navrhuje, aby se otevřela příslušná kancelář, která by spravovala finance všecírkevní. Rozhodnutí o návrhu se odkládá.*) Předseda sen. Jos. Nešpor dává pak hlasovati o této resoluci, jež se jednomyslně přijímá:

*) V této debatě hlásí se k slovu sl. Hana Kadlecová z Král. Vinohradů, která projevuje jménem žen evangelických radost z prohlášení jich rovnoprávnosti a vůbec z pokroku církve.

(VII. Hospodářské potřeby církve.) Zástupci evangelických sborů českých (i všichni členové evangelické církve) jsou si vědomi, že převraty v národě českém a ve světě vůbec budou mít dalekosáhlý vliv i na církev, a že i naši církev českou čeká hluboká změna ve způsobu její činnosti i v jejím hospodářském stavu, že jí pravděpodobně ubude většina darů ze spolků podpůrných a z prostředků státních — ač náklad na udržování její spíše vzroste a že snad veškeré potřeby církevní příspěvky údů opatřeny býti musí.

Avšak majíce na paměti důležitost náboženství a náboženského společenství a milující církev svou jako drahé dědictví otců prohlašují, že jsou ochotni přispívat na její udržování v míře zvýšené a jiné k tomu nabádají tak, aby ztráta dosavadních podpor nahrazena byla. Vědouce pak, že všechny sbory jsou jedna církev, jedno tělo, a že, jak Písmo praví, jedni druhých břemena nésti mají a že, trpí-li jeden oud, spolu s ním trpí všichni oudové, zavazují se opravdově pamatovati na potřeby celé církve. Proto slibují, že ve svých sborech o to přičiňovati se budou, aby spolky podpůrné, zejména Jeronymova Jednota, mnoho členů měly a hojně příspěvky dostávaly, a volají již nyní ke všem bratřím a sestrám, aby to, co církev potřebovati bude ke své práci, rádi a štědrě jí poskytovali. Také plně souhlasí, ano žádají, aby zřízena byla ústřední pokladna, do které by všechny sbory, každý dle svého počtu a svých hmotných sil, stejným měřítkem přispívaly, aby z ní byly placeny osobní platy tak, aby pokladnou tou rozdily mezi slabšími a silnějšími sbory vyrovnávány byly. Jsou také přesvědčeni, že naše církev ve svém celku stačí sama opatřiti si své potřeby hmotné, a důvěřují v lásku a ochotnost údů našich.

Za účelem realizování ústřední pokladny navrhuje na to senior Jos. Souček z Prahy, aby byl zvolen výbor, který by vypracoval její stanovy. Ve výboru tom nechť zasedají členové dosavadního finančního komitétu: farář Stan. Čapek z Kladna, senior Jos. Dobeš z Nového Města na Moravě, farář Frant. Hrejsa z Hradce Králové, sen. kurátor Ferd. Kavka z Prahy, Ceněk Klouček z Pardubic, Dr. Josef Král z Prahy, farář Viktor Pospíšil z Opatovic a ředitel Apollo Růžička z Prahy. K nim buďtež příbráni: farář Rudolf Medek z Bučiny, farář Kamil Nagy z Vanovic, farář Jan Pipal z Libeníc a farář Ant. Vondra ze Semtěše. Návrh se přijímá.

Na to ujímá se slova dr. L. Stěhule z Král. Vinohradů jako referent o dalším předmětě jednání, o svobodě církve.

Po přednesení jeho referátu rozpouští předsedající senior Našpor v 7 45 hod. večer schůzi. *)

*) Referát tento, přepracovaný v samostatné pojednání, bude pro rozsáhlost vydán zvlášť s názvem „Prolegomena k metafysice poměru církve a státu“.

(Pozn. v.)

III.

Třetí zasedání

dne 18. prosince 1918 o 9 hod. dop. v evang. modlitebně na
Král. Vinohradech, Korunní tř. 62.

Po zpěvu žalmu 23. „Hospodin ráčí sám pastýř můj býti“ vykonal úvodní pobožnost senior Viktor Šzalatnay z Kutné Hory přečtením Mat. 5, 13—20 a modlitbou.

Jednání sněmu zahajuje pak předseda V. Havelka těmito běžnými sděleními: 1.) K vystřídání poslance za Chrudim Jos. Střítěského dostavil se náhradník Frant. Růžička. 2.) Subskripce na ústřední pokladnu, vykonaná ve včerejším zasedání, vykazuje již K 40.208 — V upisování bude se pokračovati dnes při schůzi i později v jednotlivých sborech. 3.) Pro krátkost času a množství látky nutno, aby se řečníci i referenti omezovali v projevech.

Dvorní rada G. Molnár z Prahy sděluje sněmu, že ve Vídni právě skonala farář a církevní rada G. A. Witz-Oberlin. Sněm uctívá památku zemřelého povstáním.

Na to přikročeno k vlastnímu jednání sněmovnímu. Referent dr. J. Stěhule z Král. Vinohradů opakuje stručně obsah včera předneseného svého referátu a navrhuje tuto resoluci.

(VIII. Svoboda církve.) Český protestantism odvolává se při návrhu svého poměru k státu na reformaci českou i reformaci světovou. V husitství projevila se státotvorná svrchovaná vůle národa, stvořen stát český, lišící se podstatně již od státu středověkého tím, že byl pojat jako přirozený mravní řád lidstva Bohem chtěný. V majestátu pak z r. 1609 založeno poprvé subjektivní právo každého českého člověka na svobodu svědomí. Reformace česká obsahuje tedy v podstatě vše, co potom podařilo se šťastnější reformaci světové uskutečnit v plném dosahu tak, že na zásadách těch založen byl poprvé v ústavách států severoamerických stát moderní, stát demokratický světský, chránící svobodu svědomí, kterýžto typ rozšířila pak revoluce francouzská do celého světa.

V souhlasu s českou reformací a reformací světovou požaduje protestantism český svobodu individua od moci státní ve věcech svědomí, znamenající pro nás nevsahování státu v náboženský život jednotlivcův a dále i autonomii církve ve věcech náboženské správy údů svých, neboť život církevní je nutným rozšiřováním náboženského života jednotlivcova. Svoboda církve ve státu, již český protestantism vedle

svobody svědomí se domáhá, neznamená tedy středověký dualismus církve a státu, nýbrž při úplném přiznání se k státu ve veškerém životě právním, výraz skutečnosti, že náboženství má svoji říši vlastní, nad právem a mravností se prostírající. Znamená to harmonii těchto tří držav, z nichž se skládá duchovní život člověka.

Dnešní protestantismus, resp. církev česká, jako přímý a nepřetržitý dědic dávného českého husitství a české církve podobojí naděje se od státu československého, že při stanovení svého poměru k jejímu poslání a práci v národu českém bude, pokládaje se taktéž za přímého a nejprvnějšího dědice reformačního státu českého, pamětliv toho, že česká církev podobojí byla ošetřovatelkou duchovní plnosti života českého, uchovatelkou nejvzácnějších tradic národních, pěstitelkou ctností, jež revoluce francouzská začala nazývat občanskými, a vůbec palladiem státu českého a jeho svobod, pýchou a štěstím národa českého na nějž vzpomínali ti, kdo po katastrofě bělohorské sobě staročeské vědomí zachovali, jako na „církve krásnou“, pro kterou trpěli, po které toužili.

Druhý referent MUDr. Adolf Lukl z Král. Vinohradů promluvil pak k témuž předmětu toto:

Vážené shromáždění! Dosavadní postavení evangelických církví u nás nemohlo se nazývat svobodou.

Především pro nadprávní privilegované církve papežské, která namnoze požívala ochrany státní více než církve ostatní a uplatnila svůj vliv v zákonodárství i v poměrech veřejných na úkor i církví i jednotlivců neřímských (Vzpomeňme jen, co bylo souzeno lidí pro nevzdání pocty monstranci a nesené v ní hostii!) Potom pro stát sám utiskující nás vnuceným vyznáním, vnuceným zřízením církevně-státním a tedy hlavně vrchní c. k. církevní radou a jí přidělovanými a rozdělovanými ročními podporami. Je to zásada reformovaná, že církev má mít v rukou vlastní správu svých věcí, o něž má volně, nezkráceně a svrchovaně pečovat, a žádá mimo církev stojící moc nemá mít ani na učení ani na řád ani na administraci církve žádného vlivu. Církev má právo sebeurčení právo na samosprávu.

I stát má práva nepopíratelná, aby každá společnost v něm jemu podléhala a nepříčila se jeho zákonům a respektovala jeho právní řád, vedle něhož nemůže uznati stát žádného církevního práva zasahujícího do jeho svrchovanosti.

Právo autonomie, bylo nám již r 1861. zajištěno patentem, v němž stojí: „Evangelikům obojího vyznání v přičině pořádání a opatrování církevních záležitostí jejich pravidlem jsou bez výjimky jedině a výhradně zásady církve jich vlastní.“

Jenže s uznáním práva sebesprávy zároveň nám vnuceno církevní zřízení, kteréž podstatně a trvale ohrozilo naši samosprávu postavením do čela našeho c. k. vrchní církevní rady, kteréž nejen dány za úkol věci čistě církevní a duchovní, ale také takové jako

dohled k šetření věrnosti k císaři, poslušnosti k zákonům; a rada tato byla jmenována císařem přímo aniž by vyšla ze svobodné volby v církvi. Tedy prvek zřízení státocírkevního. Neboť nebyla tato církevní rada církvi zodpovědná a přece potvrzovala naše volby a naše usnesení a měla právo dozoru na veškerý život církevní.

Jejím vlivem a cestou administrativní zrušeny volby tři super-intendentů, zavedeno vyšetřování pro styky s církvemi sbратřenými, bráněno církvi uvítati cizí delegáty (na paměť 100 výročí) za slavnosti toleranční, dána důtka za to, že konvent děkoval svému členu za vyřizování pozdravu od Evang. Alliance a r. 1911 seslala nám dotaz, co že to jen bylo s tím evang. slovanským sjezdem. Jak se cítila úřadem státním a dozorcem vysvítá z německého dopisování, kteréhož i sama užívala i požadovala ve styku s českými sbory a jejich funkcionáři.

Vylíčení a popsání tohoto paškvilu na svobodu církve, této ohavnosti v našem zřízení dosavadním bylo by příliš pro nás zahabujícím, kdybych nepodotkl, že tato instituce již od r. 1861 byla církví evangelickou posuzována jako kost z kosti státu. Již r. 1863 vyskytl se návrh na seniorátním konventu, že zřízením takovým není uznána historická osobnost církve československé. A v letech 1880—1889 boj proti tomuto zřízení, proti církevní radě vyvrcholil v prohlášení „Osmi zásad církevního zřízení, jež by vyhovělo církvi reformované“, kterýmž zamítala se církevní rada zásadně slovy: „Ve zřízení nedejž se místa orgánu z volby i vůle církve nevyšlému, jakým zvláště vešel c. k. církevní rada jest“. Byl to návrh na synod t. zv. český návrh, kterýž však — většinou byť nepatrnou byl zamítnut. Budiž čestně vzpomenu, že hlavním bojovníkem za očistu církve od tohoto státního úřadu byl Dr. Č. Dušek v časopisu „Jednota“.

I od té doby propukávaly sem tam projevy nespokojenosti se stavem uzákoněným a myslím, že touha církve zbaviti se jha toho doutnala neustále. Osvobozovací snahy byly stíženy, když do rukou církevní rady vložena strašná moc a vliv, vydatný státní paušál roční, z něhož dle její libovůle se udílely peníze sborům i osobně farářům. Živě uznávajíce celkovou nemajetnost našich sborů a neutěšený tehdy stav příjmů našich duchovních považujeme přece fakt, že farářská deputace sama od státních úřadů a reprezentantů ve Vídni o toto zvýšení přidělu paušálu ze státních peněz žádala, za nejnižší a nejtemnější bod na dráze vývoje církve k osvobození, odstátnění, samostatnosti církve. Neboť nic nepodlamuje tak sílu životní jako nedostatek samostatnosti. Je to potupou člověka, národa, církve, je to zadržování lidských práv. Sama svoboda, i nejlepší samospráva sama o sobě divů nečiní; úspěch se rovná silám, jimiž vládne. Avšak samospráva silly vyvíjí, kdežto poručenstvím zakrňuje.

Poručenství takového jsme zbaveni dnes. Silou zevní. Sražením utlačovatele — ale ne naší zásluhou a ne naším přičiněním.

Zlatá svoboda a celé právo sebeurčení, vysvobození od pout a útlatku Vídně spadlo drahému národu našemu do klína — byť i po-

kynem Božím a důrazem síly spojenců jako zadarmo — přec jen zaslouženě pro veliké utrpení, jednomyslnost mlčelivého vzdoru, důvěřivou naději, pro nezištnou práci Masarykovu a Benešovu a pro obětavost až k smrti našich exulantů legionářů. My ne svou zásluhou jsme zbaveni církevní rady, ale za to s radostí svobody využijme a budujme nové základy svobodné církve ve svobodném státě.

2. Jaký pak bude ten náš stát nový? Zajisté, že lepší, demokratický, čistý. Ale bude ideální? Zmizela přes noc každá stopa třistaleté poroby a výchovy římské? Uvědomíme si, že jsme z národa z 90% katolického byl v něm kvasu husitského bylo nemálo. Věříme, že nějaké procento z těch 90% ubude, ale většina zůstane ještě katolická. V jaký poměr vejde se k státu? Pro spojení se státem v jakkoliv mírné formě mluví jenom důvody finanční a žádné jiné.

Bylo právě vypočítáno, že třebas nejsme žádnými boháči, přec nejsme tak zuboženi, abychom si nedovedli veškerá svá vydání církevní hraditi úplně, výhradně a zcela sami. Není to věcí chudoby, ale otázkou horlivosti a zápalu. Výborně bylo napsáno: „Fundacemi a dotacemi církev nestojí a nepadá — nač chodit o berlách, když máme zdravé nohy!“

Uznáme bez výhrady právo státu na samostatné zákonodárství. Nemějme obav naše církve nebude docela státem ignorována. Ne, že by žádala privilegii pro sebe aneb pro své duchovní na rozdíl od společností a občanů jiných, ne že by žádala si státního uznání zvláštní ochrany od státu, aneb podpory peněžní, nýbrž že bude zdůrazňovati, obhajovati a svými údy prosazovati svobody svědomí, kultu, volnost svou i všech jiných konfessí stejnou a nerozdílnou. Jest samozřejmo u protestantské církve, jejíž reformační snaha po odluce státu od církve byla vlastně snahou oddělení jeho od církve panující a nadprávné — že netouží státi se první, jedinou aneb více než ostatní uznávanou spokojující se postavením rovným a vykonávajíc vliv svůj na stát jen nepřímou skrze své členy zvyšujíc úroveň mravní a lidskou veřejného života a povzbuzujíc tak k humanitě a sociální spravedlnosti. Zamítáme jakoukoliv světskou moc a privilej církve!! Vrchol světské moci církve znamená největší úpadek křesťanských mravů. Ne za pomoci světského ramene, ale vnitřní opravdovostí svých údu, a životem jich svědomím chceme, aby se církve na světě uplatňovala.

Reformační církev, všenárodní, od Husa po Komenského přes exulanty, přes temno a porobu, přes toleranci až po naše časy má své drazé dobité, nezadatelné, každému uvědomělému Čechu zřejmě a jistě domovské právo uprostřed národa.

Stav její dnešní budiž srovnán třeba s dnešní zničenou a vrahem vydrancovanou Belgií.

Zdá se nám sice samozřejmým, že nynější stav, následek to násilného vyrazení z dráhy protestantismu Husitského a jeho oloupení o všechno co i hmotně měl jako všemi uznávaný právně svatý majetek svůj, nemůže nový stát jen tak mlčky převzít, sank-

cionovat a nenapravit. Nadějeme se, že bude revidovat a vrátí každý od Říma a Habsburků nespravedlivě nabitý vliv i statek. Na jedné straně odejme a jinde strašné ztráty vyrovná. Ne-li restituci — aspoň možnou reparaci. Ne proto, že my o to žádáme, ale že donutit k tomu by měl právní cit každého Čecha.

To je věc státu, nechť činí co má a chce! Nechť ruku položí na církevní statky, nechť třeba prohlásí, že každá církevní budova starší než z r. 1800 jako historická jest majetkem státu a jen se církvi propůjčuje k užívání a vezme třeba i staré naše z bídy a v slzách stavěné kostely, to nemůže se nijak ještě dotknouti zásad církve a náboženství. Ale to není principiální. Hlavní je nám, aby církev měla plnou volnost k šíření svých zásad a byla od státu v ně i vnitř neodvislá.

V závislosti byla vždy poroba a byla by zas, kdybychom od nového státu přijímali z jeho pokladny a z jeho daní své pravidelné podpory a dary.

Nás neleká odluka státu od církve! Nechť si nás stát i nepodporuje jen když v naše věci nezasahuje.

Třese se úzkostí o dobu přechodní, jak hmotně opatříme své pracovníky, jak dostojíme při své rozptýlenosti a malosti svým vyučovací a vychovávacím úkolům, jimiž jsme svým dětem povinni. Vyhledky nejsou skvělé. — Ale povinnost naše je jasná. Potíže nastanou a přechodně mnohý zmatek, mnohá slza a ujma. To pravím vědom jsa toho, jak je třeba se strašlivou vážností si uvědomit to, co přijde.

Ale odluka přijde, chceme-li nebo ne! Strany politické ještě váhají v nerozhodnosti, ale ne-li dnes, přijde zítra. Já pravím, že se ji nemusíme báti a že ji i můžeme vítat! Musíme ukázat, že to vydržíme, zatím co církev římská ochranou i podporami zhýčkaná zakolísá, ztratí světskou moc a právo donucovací. Každá církev prací a svépomocí sílí, prohlubuje se a roste. Chybovali jsme právě nevychováním vlastního lidu k soběstačnosti a svépomocí spoléhající na pomoc zvenčí a na pomoc třeba i od bývalého státu zásadám a cílům našim nepřátelského.

V Americe při odloučení církve a státu nastalo zvrácení náboženského života — u nás za podpory státu utlumení jeho. Bude-li mít soběstačnost, neodvislost církve u nás v zápětí rozkvět náboženského života a pronikání do národa — pak stojí to i za přechodní bolestí a týskání. Něco docela jiného je svatá zásada a něco jiného osobní prospěch. Obětavost pracovníků i velká obětavost údu musí urovnat cestu. Jistě jsme přes tolik bouří a útrap dochováni v národě Husově k Božímu plánu. Na nás je býti krásnou Kristovou církví, po níž by se lidé ptali a která by je vnitřně ujednotila a uspokojila.

Jen církev beznáročná má vliv a jen na státě nezávislá má přitažlivost, poněvadž nestaví citlivému svědomí překážek do cesty.

Dnes jest doba k hledání nového způsobu práce. Dosavadní soustavou farních úřadů, poplatků a štol jsme jenom odráželi. Nechť si zavane ostrý vítr odluky a smete suché listí i ratolesti

suché ze stromu, aby mohl tím více rozpučet, zazelenat, kvést a ovoce vydat pro celý národ.

Já věřím v sílu evangelického srdce, že nenechá ujmu trpěti pracovníkům a své potřeby samo, rádo, ochotně, obětavě a dobře opatří.

Řečník navrhuje k resoluci VIII. tento doplněk:

„Generální sněm českých evangelických církví prohlašuje, že žádá pro všechny církve v republice Československé svobodu, právo sebeurčení a neodvislost od státu.“

V debatě prohlašuje farář Frant. Žilka z Mělníka, že není třeba mít obavy před rozlukou církve a státu a vyzývá, aby se na sněmu věc podrobněji projednala. Stejně farář Otmar Hrejša z Jasně. — Farář St. Čapek z Kladna navrhuje k resoluci dodatek, v němž by se prohlásilo, že generální sněm českých evangel. církví žádá, aby stát při konfiskaci církevních statků a při sociálních reformách navrátil české evang. církvi reality, ztracené po Bílé Hoře. Po projevech far. B. Jerieho z Krabčic a Fr. Sustra z Poděbrad, kteří zdůrazňovali více zásadní ráz resoluce, doplněk takový se zamítá a odkazuje mezi volné návrhy. — Senior Josef Souček z Prahy dává na uvážení, je-li evang. církev bratrská dosti silná, aby ihned odmítla všecku podporu ze státního paušálu. Sekretář J. Vilim z Brna to považuje za důsledek požadavku odlučky a tedy povinnost. Naproti tomu far. Jos. Cohorna z Humpolce, B. Gerža z Bukovky, br. Vondruška z Trnávky, far. Frant. Pokora z Nosislavě a dr. L. Stěhule z Král. Vinohradů se přimlouvají za to, aby se paušál neodmítal, pokud trvají rakouské zákony a položky rozpočtu a pokud katolický klerus i z našich daní běže podporu. Senior Viktor Szalatnay z Kutné Hory upozorňuje, že v protestantských státech došlo sice k rozluce, ale stát před tím pokaždé církev jednou pro vždy vybavil. Radí, aby naše církev nebyla v této věci radikálnější nežli jiná. Farář Fr. Šustr z Poděbrad žádá, aby se nemluvalo o detailech, nýbrž o zásadě, a tu že je jasno, že naše církev se v zásadě vysloví pro rozluku. Ku konci promluvil k věci ještě farář Jak. Čaha ze Sázavy. Při hlasování byla resoluce i doplněk k ní jednomyslně přijaty.

Na to ujmá se slova senior Josef Souček z Prahy, aby doporučil návrhy na základní a přechodná ustanovení zákonná, pro českou evangelickou církev bratrskou v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Návrhy tyto posléze takto formulovány a hlasováním schváleny:

§ 1. Spoluvěřící evangelicko-křesťanské církve augsburského a helvetského vyznání v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, národnosti české, tvoří samostatnou českou církev.

§ 2. Církev tato dříve dle vyznání na dvě rozdělená slučuje se v jednu církev a přijímá jméno evangelická církev Bratrská a vyznání české z r. 1575 a bratrské z r. 1662 jakožto výraz historické a duchovní souvislosti s reformací českou.

§ 3. K církvi této náleží všechny české sbory, dříve augsburského a helvetského vyznání, a všickni souvěrci české národnosti, dříve vyznání augsburského a helvetského, jakož i ty sbory jiného jazyka, které uznají zásady a zřízení české evangelické církve Bratrské.

§ 4. Všechno jmění a fondy, které patřily církevním a školním sborům i kazatelským stanicím, seniorátům neb superintendencím augsburského a helvetského vyznání, i podíl ze jmění celé dříve rakouské církve evangelické přechází v majetek a správu

těchto sborů, stanic, seniorátů a superintendenci evangelické církve Bratrské, případně v majetek a správu celé této církve.

§ 5. Sbory, jakož i senioráty a superintendence dříve augsburského a helvetského vyznání, k evangelické církvi Bratrské patříci, pokud novým zřízením církevním a novou úpravou nebude jinak rozhodnuto, zůstávají ve svých dosavadních obvodech, právech, závazcích a povinnostech. České sbory dříve vyznání augsburského, jež příslušely do seniorátu slezského, připojí se k seniorátu vsetínskému a dosavadní seniorát vsetínský k některé superintendenci evangelické církve Bratrské.

§ 6. Generální synod evangelické církve Bratrské, jenž má býti svolán k vůli vypracování nové církevní ústavy, bude se skládati kromě členů nynějším církevním zřízením stanovených ještě ze členů, které zvolí každý konvent seniorátní, a kde superintendence není na senioráty rozdělena, konvent superintendenční, a to po dvou farářích a čtyřech starších.

§ 7. Synodní výbor evangelické církve Bratrské bude míti devět členů: čtyři faráře a pět starších.

§ 8. Česká evangelická církev Bratrská nepodléhá správě evangelické vrchní církevní rady ve Vídni. Funkce její převezme pro evangelickou církev Bratrskou synodní výbor. Avšak má právo předati některé z nich správním orgánům seniorátním a superintendenčním, což v takovém případě oznámí i církvím i národní vládě.

§ 9. Až do nového, řádně přijatého církevního zřízení zůstává pro evangelickou církev Bratrskou právoplatným evangelické církevní zřízení z 9. prosince 1891, až na ty články které předcházejícími ustanoveními změněny byly.

§ 10. Tato základní a přechodná ustanovení nabývají právoplatnosti dnem jejich schválení dle § 136. círk. zřiz. z r. 1891.

V debatě o § 1. nadhozena otázka německých sborů Čenkovice a Kuttelberku a věc rozřešena tak, že se jim ponechá na vůli, připojí-li se k evangelické církvi Bratrské či nic; dle toho upraven § 3. (Návrh far. Fr. Žilky z Mělníka.) — Další debata se rozvinula o otázce, odloučí-li se některé sbory. Na věc upozornil zvláště far. Otmar Hrejsa z Jasané. Většina řečníků však: far. Jar. Nešpor z Chleba, dr. L. Stěhule z Kr. Vinohradů, far. J. Vl. Šebesta ze Soběhrd, sen. kurátor Ferd. Kavka, far. Jar. Řepa z Velimí a notář Ant. Zahálka z Roudnice sjednotila se na názoru, že právnicky a také s morálního hlediska je to vyloučeno. — Posléze uvažováno o tom, jak rozhraničiti sbory, které se teritoriálně prostupují (§ 5.). Po delší úvaze usneseno uložiti těmto sborům, aby se od případu k případu samy dohodly. (Návrh far. G. A. Molnára z Trnávky.)

Při formulování těchto 10 zákonných ustanovení navrhl farář J. Vl. Šebesta ze Soběhrd, aby se z důvodů historických ve jméno „evangelická církev Bratrská“ slovo „Bratrská“ psalo s velkým „B“. Návrh byl většinou hlasů přijat.

Předseda zahajuje pak jednání o návrzích, jejichž usnesení netřeba dáti schvalovati národní vládě. Referuje senior Jos. Souček z Prahy. Návrhy ty byly posléze takto formulovány a hlasováním jednomyslně schváleny.

§ 1. Každému sboru evangelické církve Bratrské ponechává se na vůli zůstati při dosavadním řádu bohoslužebném či ho změ-

niti. Jest však žádoucí směřovati k jednotě v této věci, k čemuž první krok budiž společný zpěvník církevní.

§ 2. Sborům, jež mají stejné sídlo farní, neb jichž obvody se protínají, ukládá se učiniti dohodnutí a úmluvy v příčině hranic sborových, event. spojení se v jeden sbor, nebo rozdělení práce a vyučování náboženství a jiných záležitosti. Toto dohodnutí staniž se do tří měsíců po schválení zákonných ustanovení přechodných a po současném udání příslušných směrnic synodním výborem. Dohodnutí to budiž předloženo vyššímu církevnímu schválení.

§ 3. Všichni kandidáti farního úřadu evangelické církvi Bratrské příslušející jsou volitelní ve všech sborech této církve.

§ 4. Generální sněm (synod) českých evangelických církvi volí synodní výbor, sestávající z 9 členů, čtyř farářů a pěti starších. Synodnímu výboru se ukládá, aby mimo funkce jemu přidělené církevním zřízením dosavadním neb usnesením tohoto sněmu v dorozumění s evangelickou bosloveckou fakultou v Praze, bude-li zřízena, zřídil zkušební komisi pro první zkoušku bohosloveckou a vypracoval studijní zkušební řád, který ke schválení bude předložen budoucímu generálnímu synodu.

§ 5. Budoucí zřízení církevní budiž zpracováno důsledně dle zásad presbytero-synodních a na základě rovnoprávnosti žen a mužů v církvi.

§ 6. Návrh nového zřízení musí projíti presbyterstvy sborů, úřadou seniorátních a superintendenčních konventů a musí býti vypracován a jim předložen do 30. června 1919.

§ 7. Generální sněm volí devítičlenný ústavní odbor s právem kooptace, který by v době v § 6. stanovené zpracoval návrh na nové církevní zřízení.

Po přijetí těchto 7 článků navržen a zvolen tento ústavní odbor: Farář Frant. Bednář z Kioubouk, farář Rudolf Medek z Bučiny, far. G. A. Molnár z Trnávky, dr. Lány z Kolína, učitel Váňa z Netřebic, sekretář Karel Vilím z Brna, dr. L. Stěhule z Král. Vinohradů, dr. Frant. Zahálka z Roudnice, farář Frant. Žilka z Mělníka. — Na návrh seniora Jos. Součka pověřuje generální sněm faráře Fr. Žilku z Mělníka právem a povinností svolávati ústavní odbor.

Farář Jar. Řepa z Velimi navrhuje pak tento dodatek k schváleným 7 článkům, jež byl též přijat:

„Generální synod budiž svolán nejpozději do konce roku 1919.“

Dr. Adolf Lukl z Kr. Vinohradů navrhuje na to projev díků a důvěry ústřednímu výboru tohoto znění:

„Generální sněm evangelické církve Bratrské vyslovuje uznání ústřednímu výboru a pověřuje jej v nynějším sestavení i k dalším pracem.“ — Návrh se schvaluje.

Mezi jednáním o 7 člancích konána dle usnesení sněmu volba devítičlenného synodního výboru listky a pěti náhradníků aklamací. Skrutátory zvolení a skrutinium vykonali: farář Jos. Kulík z Lipkovic, farář B. Vališ z Libšic a presbyter Šustr z Krabčic. Zvolen tento synodní výbor:

1. Prof. dr. Ant. Boháč z Prahy 149 hlasy.
2. ThDr. Ferdinand Císař z Klobouk 91 hlasy.

3. ThDr. Ferdinand Hrejsa z Prahy 152 hlasy.
4. Sen. kurátor Ferdinand Kavka z Prahy 156 hlasy.
5. JUDr. Jos. Král z Prahy 149 hlasy.
6. Farář Kamil Nagy z Vanovic 118 hlasy.
7. Lékárník Heřman Rüdiger z Prahy 133 hlasy.
8. Senior Josef Souček z Prahy 152 hlasy.
9. Notář Antonín Zahálka z Roudnice 148 hlasy.

Při volbě odevzdáno 158 listků, z nichž 2 prázdné. Poněvadž výše uvedení mají vesměs nadpoloviční většinu, jest jejich volba právoplatná.

Náhradníky zvolení aklamací: Továrník B. Mareček z Jičína, vrchní stavební rada A. Novotný z Král. Vinohradů, farář Fr. Prudký z Olomouce, sekretář J. Vilim z Brna a senior G. Winkler ze Vsetína.

Předseda zahajuje dále jednání o bohoslovecké fakultě. Referent dr. Jindřich Hrozný z Prahy ujmá se slova:

Vážené shromáždění! V tom okamžiku, když evangelické církve české vydaly heslo za znárodnění naší církve a za osamostatnění, t. j. odtržení od Vídně, bylo již rozhodnuto i o tom, zda-li naši čeští bohoslovci mohou nadále býti vzděláváni na vídeňské fakultě. Neboť chceme-li mít českou církev národní, pak není myslitelné, aby duchovní vůdcové této církve byli vychováni na škole německé. A když jsme usilovali o odloučení české církve od Vídně, tím jsme již také trhali nitky spojující naši církev s vídeňskou fakultou. Nyní ovšem, kdy jest založen samostatný stát československý a všecken styk s Vídní jest přerušen, nejedná se již o otázku, zda-li by naši bohoslovci měli nebo neměli studovati ve Vídni, nýbrž dnes ve Vídni prostě studovati nemohou. Nebylo by tedy ani nutno zmiňovati se o vlivu bohosloveckého studia ve Vídni na české bohoslovce; má-li však vyniknouti význam vlastní české fakulty pro naši církev, pak nelze dobře pomlčet o dosavadní výchově našich bohoslovců. Také proto ne, že velmi vážný hlas z vídeňské fakulty*) „varuje českou církev před upřílišněnou žádostí,“ aby byla založena fakulta v Praze.

Všichni faráři čeští byli nuceni až doposud studovati na vídeňské fakultě a skládati na ní zkoušky bohoslovecké. V tom byla ztráta času, který mohl býti obrácen na prospěch studia bohosloveckého. Neboť zkouška v jazyku německém vyžadovala větší znalost němčiny, než jakou je potřeba mlti k studiu německých knih bohosloveckých. Tuto míru znalosti němčiny si abiturienti odnáší již ze středoškolského studia. Jinou závadou daleko závažnější bylo, že se českým bohoslovcům podávala na vídeňské fakultě věda bohoslovecká výlučně s hlediska německého; čímž nechci nijak znehodnocovati německou vědu theologickou, ale české bohoslovce nikdo ve Vídni neseznámil s dějinami české reformace. Hus byl odbyt několika slovy, Čeští Bratři skoro pominuti. Spisy Lutherovy byly probírány, ale o spisech Chelčického a Komenského nebyla ani zmínka učiněna; staroprotestantské konfesce studovány, české ani jménem neuvedeny; německé překlady biblí bedlivě porovnávány a hodnoceny, dějiny českého překladu a bible Kralické ani

*) Prof. Dr. G. Loesche.

slovem nedotčeny. Jak vděčně by to byli studenti přijali, kdyby byl některý z profesorů oznámil na př. rozbor některého spisu Husova, Chelčického, Komenského, nebo českých konfessí. Jediný prof. Skalský neopomenul nikdy poukázati na českou reformaci a české poměry, pokud mu to jeho obor praktické theologie a církevního práva dovolovaly. Tedy nedostatkem a škodou bylo, že se český bohoslovec na vídeňské fakultě nic nedověděl o významu české reformace, o jejich bohatých literárních pokladech atd., ač to mělo býti právě středem jeho studia.

Je to z dostatek známo, jak to mladým bohoslovcům dlouho trvá, než se po návratu z Vídně vpraví do úkolů a potřeb svého úřadu kazatelského. Neboť je to veliký rozdíl, býti kazatelem na sboru českém nebo nějakém cizím. A čeští bohoslovci, studující ve Vídni, nenaučili se nábožensky pracovati mezi českým lidem. Každý národ vtiskl svému náboženství zvláštní ráz ze svého ducha národního. Mezi lidem českým a slovanským vůbec vane jiný duch, jsou jiné směry a proudy, jest jiný život náboženský než u národů cizích. Chelčický, Komenský, Kolár, Šafařík, Palacký, Havlíček, Masaryk jsou jiného ducha než Luther nebo Kalvín. A jenom ten, kdo rozumí těmto národním zvláštnostem, kdo dovede vyhovět touhám a potřebám svého národa, může býti dobrým kazatelem. Česká církev evangelická, chce-li se zdarem působiti v českém národě, musí hledět naléztí náboženskou potřebu lidu českého v jeho náboženských tradicích a v náboženském vývoji a v tomto smyslu ji ukojit. Tedy je to podmínkou zdárného vývoje české církve, aby byla svou prací i svým duchem církví národní. Když méně Luthera a Kalvína, tedy více Českých Bratří.

Do náboženského života našeho, který má odpovídat duchovním potřebám a tradicím českého národa, byly též zanášeny bohoslovci vracějícími se z vídeňské fakulty theologické směry českému duchu nevyhovující a cizí.

Poněvadž nebylo české evangelické fakulty, nebylo doposud ani vědecké práce theologické. Scházelo prostředí, v němž by bylo lze vědecky pracovat, nebylo tu žádných zkušeností a tradic ve vědecké práci, na něž by bylo lze navázati a nebylo tu ani prázdniě i peněžních prostředků, nutných k zdárné práci vědecké. Každý jednotlivec pracoval sám, beze styku a každá generace začínala znova, poněvadž nemohla navázat na práci generace předchozí. Jsou obory v bohosloví, jichž nemůže cizí bohoslovec zpracovati: české dějiny reformační, dějiny náboženství u Slovanů, dějiny slovanských překladů a textů bible atd.

Stále čekáme na př. na někoho, kdo nám jednou zpracuje Husa a ostatní postavy naší reformace. Neboť pokud nám českou reformaci nezpracuje historik theologicky vzdělaný, nebudeme ji míti řádně zhodnocenu. Vážíme si nesmírně prací českých historiků, ale k plnému zhodnocení českých postav reformačních je potřebí historiků theologicky školených. Co bohatství literárního leží v naší reformaci ladem, nevytěženo! Jaké poklady jsou uloženy v husitských a bratrských písních! Atd.

„Máte pro českou fakultu docenty?“ ptal se shora zmíněný profesor ve Vídni. „Vysoký hodnostář českých reformovaných nemohl mi jich jmenovati,“ praví dále „Máte bohoslovecké knihy v češtině vydány?“ Na to je odpověď: Založte českou fakultu, to jest, dejte českému evang. faráři potřebný čas, nutnou knihovnu, nezbytné prostředí a není pochybnosti, že za několik desetiletí budeme mítí zdostatek zdatných docentů i vlastní českou vědu bohosloveckou.

Jest ovšem samozřejmo a není potřeba šíře se o tom zmiňovat, že se čeští bohoslovci nikdy neomezí na studium v Praze. Budou stále navštěvovati university anglické, americké, švýcarské, francouzské i německé. Bylo to ziskem pro všechny české faráře, že mohli pobýt čas v cizině a přinést si širší názory a vyšší rozhled. Není pochyby, že ve studijním řádu nové české fakulty bude poskytnuta studentům největší možnost k studiím za hranicemi.

Čeští bohoslovci budou povinni studovat současně na filosofické fakultě české university, budou poslouchat přednášky z českých dějin, filosofie, české literatury, sociologie, paedagogiky atd., a v dotyčných seminářích pracovat. V přednáškách praktické teologie budou uvedeni do vyučování náboženství na pražských školách, do umění kazatelského na pražských kazatelkách, do práce kulturní a misijní v pražských sdruženích mládeže a v Husově domě. Vliv kulturní, národní i náboženský je v Praze veliký, podmanivý.

Jsou tedy mnohé a vážné důvody pro zřízení české evangelické fakulty. Čeští evangelici mají právo žádati, aby jejich bohoslovci byli vzděláváni na českém bohosloveckém učilišti. Národ český neučinil doposud nic pro evangelické bohoslovce. Karel IV. zřídil českou universitu, aby synové českého království nemusili se jinde doprošovati duchovního pokrmu, měli doma hojně připravený stůl. Ale čeští bohoslovci musili chodit do Vídně.

Hned po toleranci čeští evangelci toužili po vlastní fakultě. Císař Josef II. jim řekl: Vy toho nesvedete, poněvadž nemáte dosti sil. Druhý pokus se stal před 14 lety v r. 1904, kdy byl podán návrh na českém sněmu posl. Heřm Jandou a později opakován posl. Fiedlerem; byl však pro odpor Němců, kněžstva a šlechty zmařen. V těchto dnech byl v Národním shromáždění podán p. drem Herbenem návrh na zřízení evang. fakulty v Praze po třetí. Proto přípravný výbor navrhuje tento projev:

(IX. Bohoslovecká fakulta.) Česká církev evangelická potřebuje vlastní evangelické fakulty v Praze. Byla to theologická fakulta pražské university, v níž vzniklo obrodné hnutí husitské. Jejím úpadkem nastal i úpadek české církve husitské. Marně snažili se čeští stavové o její obnovu. Pohroma bělohorská připravila český národ o vzorné školy obecné i střední a udusila i na vždy všechny pokusy o znovuzřízení české fakulty v Praze. Ani v době tolerancí nepodařilo se českým evangelikům přes mnohé úsilí domoci se vlastní

české fakulty. Až doposud byli všickni čeští bohoslovci nuceni studovati na evang. fakultě ve Vídni, kde nikdy nebyl brán zřetel na potřebu zvláštní výchovy českých kazatelů a kde vanul duch nepřívznivý našemu duchu národnímu.

Prohlášením státu československého nebudou moci čeští evang. bohoslovci dále navštěvovati německou fakultu ve Vídni. Proto čeští evangelíci žádají československý stát, aby jim zřídil samostatnou evang. fakultu v Praze. Je to spravedlivé vůči nim a vůči slovenským evangelíkům, kteří nemajíce vlastní slovenské fakulty, budou vyhledávat českou fakultu v Praze.

Resoluce přijata jednomyslně.

V rozpravě o fakultě uvažováno o otázce převzetí českých profesorů z vídeňské bohoslovecké fakulty. Usneseno požádati prof. dra. G. A. Skalského, aby přešel na českou fakultu. Prof. dr. Jos. Bohatec nebude o to požádat.

Na to ujal se slova učitel Frant. Kučera z Prahy, jako referent o školství ve státě československém a o úkolech církve v otázce výchovy mládeže. Pronesl tuto řeč:

Vážené shromáždění! Jedním z nejvážnějších úkolů Československé republiky jest, aby vybudovala své školství. Celkový plán jest hotov a nese nápis: Svobodná škola národní, stánek kultury a dílna lidskosti. My evangelíci, kteří jsme od staletí trpělivě snášeli kamení k stavbě této budovy, hlásíme se nyní slavnostně k spolupráci. Přiložené ruky nevztáhneme zpět, byť došlo k sebe prudšímu boji o školu, ba ani tehdy, kdyby ji dočasně ovládl směr protináboženský.

Ve staré budově, ač byla prostranná, nevolně se žilo a těžce se dýchalo mládeži i učitelům. My evangelíci pak byli jsme tam živlem nevitáným a odstrkovaným. Ve všech místnostech visel kříž, symbol křesťanské lásky — ale byla to lež. Nad českou školou nevznášely se ruce Spasitelovy, ale ruka římského kněze, jak ji vztaženu vidíme na obraze Husa Brožíkova. Otevřte s. arý školský zákoník a kde se jedná o nábožensko-mravní výchovu, čtete napořád: Církevní úřady nařizují; mládež je povinná; rodičům a učitelům se ukládá... To nebyl duch dobrovolnosti, svobody a rovnosti. Stará škola nebyla pravým stánkem české kultury, neboť její zdroj příkrývala ropucha černožlutá. (Viz školní knihovny a čítanky!) Proto jsme jí s obavou svěřovali své děti; proto jsme tak dlouho brali za vděk chaloupkou po toleranci zděděnou — soukromou školou evangelickou.

Jako jsme touto školou protestovali proti školství rakouskému, tak chceme nyní poctivě pomáhati vytvářet školu novou, štěpnici pravých lidských a občanských ctností. Nechceme imponovati hesly, nýbrž otvíráme své duchovní fondy a přinášíme lásku k vlasti, pravdě a k bližnímu jako k bratru. Přivádíme i to nejdražší, co máme, své děti, aby ve škole nejen přijímaly, ale i samy k jejímu zdaru napomáhaly. Čeho žádáme, jest šetření náboženského citu dítek a svobody náboženské výchovy rodinné a církevní.

Jsme pro odluku školy od církve, ale své náboženské výchovy v duchu československém se nevzdáme a vzdáti nesmíme. Chceme tím více usilovati o to, aby naše rodiny a sbory staly se útulným zатиším pro pěstění křesťanských charakterů; aby byly nejen oporou naší nové církve, ale staly se znovu věřiteli národa.

Stojíme nad hrobem evangelické školy a ev. učitele. Cítíme, že ztrácíme cosi drahého. Ale pravý evangelík, když stojí nad otevřeným hrobem, hledí vzhůru a nevidí smrt, ale život. Umírá naše škola, ale neumře naše láska k dětem a oddanost věcem Božím. Odchází evang. učitel, ale na jeho místo nastupují noví pracovníci: svobodný Český bratr a sestra. Jaký úkol je očekává? Stáli jsme včera shromáždění u pomníku Husova, abychom symbolicky projevíli, že jsme Husův lid. S námi objevil se tam i symbol českého dítěte doby nynější. Pod sochou Husovou usadil se před námi hošík nuzně oděný, s tlumokem na zádech a s vojenskou čepicí na hlavě. Jest to typ dítěte, jaké nám zanechala válka a Rakousko. Kéž by noví naši dělníci na vinici výchovy měli tolik lásky, síly a důmyslu, aby zdatně jednali dle slov Ježíšových: „Cožkoli byste učinili jednomu z těchto mých nejmenších, mně jste učinili!“

Řečník navrhuje pak tuto resoluci, jež hlasováním jednomyslně přijata.

(X. Školství) Věříme, že jako v návratu národa našeho k svobodě, tak i v dalších jeho osudech projeví se dobrý duch českých dějin, duch pravdy a spravedlnosti. V této víře svěřujeme to nejdražší, co máme, své děti, svobodné republice Československé, která ujmajíc se péče o školu a výchovu budoucích občanů, splniti má slavný pedagogický odkaz Komenského.

Jako jsme v době útisku svou soukromou školou protestovali proti cizáckým vlivům v českém školství a proti duchovní porobě české mládeže, tak chceme nyní ze všech sil podporovati svobodnou školu národní. V zájmu jejího klidného rozvoje, v zájmu pravé občanské a náboženské svobody jsme pro odluku školy od církve.

Tím však nevzdáváme se výchovy náboženské v duchu československém. Pro svobodu zákona Božího, pro kterou otcové naši bojovali a trpěli, chceme žítí a pracovati a pro ni své děti vychovávat. Na našich rodinách a církevních sborech jest, aby nyní plně rozvinuly své síly a zděděné schopnosti k výchově pravých českých charakterů. Národ náš pak může býti jist, že evangelíci českoslovenští, kteří mu dali buditele a Boží bojovníky, dají i svobodné jeho škole zdárné žáky a státu dobré občany.

Farář Jar. Řepa z Velimě předčítá dále tento návrh proklamace generálního sněmu k českému evangelickému lidu.

Český evangelický lide! Slzy našich předků jsou vysušeny a jejich sny i naše touhy jsou splněny. Padla pouta otroctví s našeho národa a nad našimi vlastmi klene se duha svobody. Bůh, jehož

spravedlnost triumfuje, učinil s naším národem víc, než jsme očekávali ve svých nejmělejších nadějích a jeho milostivý obličej opět září nad námi. Učinil nástrojem svým nadšeného vyznavače velikých pravd české reformace a mužného bojovníka za ideály vyrostlé v naší zemi ze semene zasetého Husem, člena naší církve, našeho bratra prof. T. G. Masaryka. Dal nám ochránce v národech, v nichž náboženství vzešlé z reformace jest centrem a osou jejich života.

Na ideách demokracie a sociální spravedlnosti bude zbudován samostatný stát československý. Tim větší jest naše radost, neboť jsou to ideály, které nejdříve lidstvu dala česká reformace. Duch osvoboditelů a tvůrců našeho státu jest duch, kterým naplněn máš být ty, český lide evangelický. Přilni s tim větší láskou k tomuto státu, vždyť tvoji husitští předkové bojovali první za pravdu, za rovnost, za volnost, za bratrství, za demokracii. Buď vzorem občanských ctností v novém státě československém, tak aby nebylo věrnějších a oddanějších občanů nad české evangelíky, potomky českých husitů a českých bratrů. Tvoje církev ať je školou výchovy občanských ctností, jakými stkví se národové, kteří v duchu největších náboženských geniů reformace přijali Ježíšovy pravdy za své.

Poněvadž pak lidská bída jest největší nepřítelkyní svobody, obraci se generální sněm českých evang. církví k Vám, čeští evangelci, abyste byli vždy první v konání díla lásky a abyste vždy a všude skutky osvědčovali, že jste žáky veliké jednoty bratrské. Zvláště v nynějších těžkých dobách přechodu, kdy naše obyvatelstvo městské trpí stále ještě nedostatkem potravy, nechť naši ev. zemědělci se přičinují ze všech sil o zmírnění útrap a odevzdávají všechny přebytky potravin, jichž sami nepotřebují.

Jestliže dosud jsme s pýchou slýchali, že čeští evangelci vynikají národní uvědomělostí, nechť v budoucnosti se řekne o Tobě, že není spolehlivější opory českého státu svobodného, demokratického a sociálně spravedlivého nad Tebe, český lide evangelický. Buď soli země, městem na hoře ležícím!

Návrh proklamace se schvaluje; usneseno rozšířit ji jako leták mezi evangelickým lidem.

Sněm usnáší se dále, aby dosavadní finanční výbor byl ponechán v činnosti až do nového generálního synodu. Bude však rozmnožen o faráře Oskara Opočenského z Velké Lhoty.

Referent ústředního výboru farář J. Vlad. Šebesta ze Soběhrad předčítá potom dodané volné návrhy:

1. Pojmenování funkcionářů. „V případě, že budou stupně hodností ve zřízení takové jako dosud, navrhuji: Místo dosavadního pojmenování superintendent zavede se název senior. Nynější seniorové slouží budou konseniorové. Nynější konseniorové slouží budou náměstky konseniara (první a druhý). Místo superintendence bude se užívatí názvu diecese. Názvy seniorát, seniorátní nahradí se slovy kraj, krajský“. (Návrh far. Rudolfa Medka z Bučiny.) — Příkazuje se k vyřízení ústavnímu odboru.

2. Zrušení titulů. „Poněvadž jsme církvi ne kněžskou, nýbrž lidovou, společností bratrskou, zrušuji se veškeré tituly důstojný, dvojctihodný a p.“ (Návrh far. J. Vl. Šebesty ze Soběhrad.) — Přijato.

3. Komitét pro jednotu v bohoslužbě a v učení. „Poněvadž komitét nábožensko-historický dokončil svůj úkol v té chvíli, kdy obě evang. církve české přijaly České vyznání z r. 1575 a Bratrské vyznání od J. A. Komenského z r. 1662, navrhuje se synodu ustavení komitétu pro jednotu v bohoslužbě a v učení (náboženské učebnice, řád bohoslužebný a j.) Členové jeho budtež: Josef Souček, Dr. Ferd. Hrejsa, Jos. Hromádka, dr. Ant. Frinta, Ferd. Kavka, Josef Šlechta, J. VI. Šebesta, Frant. Hrejsa, Rudolf Lány, Frant. Prudký, Alex. Winkler a G. Winkler.“ (Návrh I. VI. Šebesty, faráře v Soběhradech.) — Přijato.

4. Občanská rovnoprávnost duchovních. „Poněvadž evangelická církev Bratrská jest církví lidovou a její duchovní správci jsou pouhými duchovními učiteli a vůdci svých spoluvěřících a jím stavem dle učení církve ve všem rovni, žádá vládu československého státu, aby na základě rovnosti všech občanů její duchovní správci nebyli z důvodu svého povolání v nižších občanských právech omezeni.“ (Návrh ze sboru Poděbradského.) — Přijato.

5. Vydržování evangelických učitelů. „Při zřizování ústřední pokladny budiž pamatováno na vydržování všech evang. učitelů.“ — Návrh odkázán komisi pro ústřední pokladnu.

6. Návrhy z Bukovky, aby sněm pracoval proti odluce církve a státu a aby byl zaveden titul „biskup“ místo superintendent se zamítají.

7. Taláry s kalichem. Vikář E. Otter z Plzně dává na uvážení, neměli-li by faráři nosili na talárech jako zvláštní odznak rudý kalich. — Návrh odkázán ústavnímu odboru s tím, aby duchovním se ponechalo na vůli, zda taláry vůbec nositi chtějí či ne.

8. Nedělní klid. „Generální sněm evangelické církve Bratrské žádá a ukládá synodnímu výboru, aby předložil zástupcům československé republiky memorandum o zavedení nedělního klidu.“ (Návrh z kazatelské stanice ve Mšeně.) — Přijato.

9. Význam modlitby. Farář J. Jadrníček ze Zádveřic žádá, aby sněm zdůraznil význam modlitby. — Běře se na vědomí a vyhovuje se.

10. Odznak evangel. církve Bratrské. „Za odznak evang. církve Bratrské (i na razítkách) se navrhuje kalich s trnitou korunou, jak je má sbor v Táboře.“ (Návrh sboru v Opatově.) — Předáno komisi pro jednotu v bohoslužbě a učení.

11. Zpěvník chrámový. „Navrhuje se sestavení nového společného zpěvníku chrámového se žalmy a písněmi toliko takovými, které možno snadno společně zpívat i co do obsahu a co do nápěvu. Nedoporučuje se mnoho veršů v jedné písni ani zpěvník příliš obsáhlý. Budiž vydán dvoje: 1. jen text, třeba na rozličném papíru, s tiskem dosti velkým a zřetelným; 2. text s nápěvy. Zpěvník nebudíž mrtvým museem písní, jež se dají těžko zpívat.“ (Návrh sboru v Opatově.) — Předáno komisi pro jednotu v bohoslužbě a učení.

12. Česko-evangelický ráz kostelů. „Budiž dbáno o česko-evangelický ráz kostelů v nynějších sborech, rozhodně pak těch, jež se mají stavěti. To se může státi zvláště označením: chrám Husův, Blahoslavův, Trnovského, Jeronymův atp.“ (Návrh sboru v Opatově.) — Předáno komisi pro jednotu v bohoslužbě a učení.

13. Požadavek vrácení konfiskovaných církevních statků. „Navrhuje se generálnímu sněmu, aby projevil vládě, že reflektuje na vrácení evang. církvi všech konfiskovaných církevních statků. Právo na ne je nepromlčené.“ (Návrh ze sboru Kladenského.) — Odkazuje se synodnímu výboru.

14. Náboženské vyznání dítek. „Generální sněm žádá československou vládu, aby pozměnila zákon z 25. května 1868 č. 4. v tom smyslu, že do 14 let určují náboženství dítek rodiče zcela svobodně.“ (Návrh ze sboru v Kladně.) — Přijato. Odkazuje se synod. výboru.

15. Jeronymova Jednota. „Generální sněm evang. církve Bratrské přijímá organizační statut Jeronymovy Jednoty a žádá, aby se výbor její hned po této schůzi 18. prosince ustavil.“ (Návrh ze sboru v Kladně.) — Přijato. Na návrh far. Jar. Repy z Velimě ponechává se dosavadní výbor v platnosti.

Rovněž se přijímá návrh, aby gen. sněm vyzval sbory k utvoření místních odborů Jeronymovy jednoty a senioráty a superintendence k ustavení představenstev.

16. Časopisecký syndikát. „Generální sněm vyzývá redakce evang. časopisů, aby utvořily časopisecký svaz (syndikát) a rozdělily si kvalitativně látku. (Návrh ze sboru v Kladně.) — Přijato a redakcím doporučeno.

17. Kostnické jiskry a tiskařské družstvo „Kalich“. Předčítá se resoluce, v níž Ústřední výbor zdůrazňuje význam tisku, vítá opětne vydávání „Kostnických jisker“ jako týdeníku a doporučuje hojně jich předplácení. Vyslovuje očekávání, že brzy evangelická církev Bratrská bude mít svůj denník a že tiskařské družstvo „Kalich“ právě se tvořící, bude hojně podporováno. Podporu družstva toho doporučují v debatě zejména dr. Ant. Boháč, farář Kamil Nagy a Frant. Prudký.

18. Podpory od Gustav-Adolfských spolků a z lutherské Boží pokladny. „Generální sněm prohlašuje za neslučitelné se cti duchovních a sborů evang. církve Bratrské bráti od Gustav-Adolfských spolků a lutherské Boží pokladny nějaké podpory“. (Návrh dra. Ant. Frinty ze Smíchova.) — Přijato.

19. Svátek 6. července. Vyřízení návrhu, aby sněm usiloval o zavedení národního svátku 6. července, se odkládá.

20. Nové odbory. Návrh, aby generální sněm vyzval dobrovolníky k tvoření nových odborů pracovních (pro vypracování učebnic, pro styk se Slovanstvem, pro styk s protestanty západoevropskými a americkými) se odkládá.

21. Usneseno, aby generální sněm vyslal deputaci k uvitání presidenta Masaryka jménem evangelické církve Bratrské, která by mu odevzdala písemnou adresu, vypracovanou farářem Frant. Žilkou z Mělníka. V deputaci budou: Dr. Ant. Boháč, superintendent dr. Ferd. Hrejsa a senior Jos. Souček.

22. Usneseno odeslati písemnou adresu prof. Arnoštu Denisovi do Paříže.

Po volných návrzích sděluje předseda, že ministerstvu osvěty bude předložen opis protokolu. Upozorňuje, že v nové círvi nebude se lpěti na konfessích jako spíše na plnění zákona mravního, na živém křesťanství. Sděluje dále, že referáty budou otištěny a děkuje všem, kteří pracovali k zdaru generálního sněmu.

Jménem generálního sněmu děkuje senior Jos. Souček předsedovi Havelkovi za vzorné řízení sněmu.

Za verifikatory protokolu zvoleni: dr. Ant. Boháč z Prahy, superintendent dr. Ferd. Hrejsa z Prahy a sen. Jos. Souček z Prahy; ze zapisovatelů pak reverent Pohanka z Plzně, vikář kr. P. Lanštýj z Jindř. Hradce a vikář Fr. Ženatý z Ml. Boleslavi.

Když přítomní členové synodního výboru prohlásili, že přijímají volbu, uzavírá předseda Havelka ve 3 hod. odp. zasedání generálního sněmu.

Poselství generálního sněmu českých evangelíků českému národu.

Všem Čechům, obeznámeným s dějinami českého národa, jest společné vědomí, že mezi církví římsko-katolickou a českým rodem jest staletý a hluboký rozpor. Začal Kostnickou hranicí Husovou r. 1415. Po ní římská církev štvála po dvě století celou Evropu proti národu husitskému. Křížácké výpravy na Čechy v době Žižkově a Prokopově byly její dílo; ona najala uherského krále Matěje Korvina proti Jiřímu Poděbradskému, ona byla příčinou, že katoličtí synové českého národa obrátili se proti nám, ona překážela stále náboženskému pokoji a úpravě církevních věcí v Čechách, ona byla podněcovatelkou Habsburků, oddaných svých nástrojů, aby ukojili její i svou nenávist proti kacířskému národu. A když tento národ konečně uštván jsa těmito nepřátely svými, klesl na Bílé Hoře u nohou jejich, tu nenávist Říma a Habsburků provedla na něm hrozné dílo. Vůdcové jeho povražděni, učitelé jeho pronásledováni, vyháněni z vlasti, pobijeni, kultura jeho popálена, kacířský jazyk jeho potupen a vytlačován, jeho majetek zloupen, víra jeho vykořeňována, vlast jeho zpusťována, jeho lid více nežli ze dvou třetin vyhlazen a zbytek jeho vydán Jezuitům a tak pokořen, ujařmen a zotročen tělesně i duchovně, že toho v dějinách není příkladu. A to vše proto, aby římská církev nad ním panovala mohla. Neboť jen národu tak zničenému mohla býti vnucena. A když opanovala zlomeného ducha jeho, tu vždy až do dnes potlačovala v něm každou vzpomínku na starou svobodu a víru jeho, učila ho otrocké poslušnosti a vodila ho i děkovati Bohu za to, že byl poražen a zotročen a modliti se u soch, jež vztýčeny byly na památku porážky českého národa a k potupě jeho předků. A dodnes ve svých chrámech, ve školách a kamkoli sahá její vliv, potupuje veliké otce naše husitské a velebí Bílou Horu jako štěstí našeho národa. Ona byla oporou panství Habsburků, jakož oni oporou její, ccž sama až do posledních dnů trvání Rakouska s chloubou tvrdila.

A proto rozpor mezi ní a českým národem, mezi jeho a jejími zájmy, jeho svobodou a jejími nároky jest nesmiřitelný a nemůže býti ničím vyrovnán. Rozpor ten působí zhoubně na vědomí i charakter národní, jest českým neštěstím a nebezpečím české svobody. Proto, když už národ náš zbaven jest Habsburků, jednoho

krutého nepřítele a utiskovatele svého, měl by už také současně zbaviti se i druhého, který byl hlavní příčinou jeho béd a udržovatelem jeho poroby.

A tu jest dvoji možnost — buď bezkonfessijnost — anebo přijati náboženství a církev jinou, takovou, která není v rozporu se svým národem, jeho dějinami, jeho zájmy a jeho svobodou. Evang. potomci českých Husitů jsou přesvědčeni, že jen to druhé rozřešení rozporu jest správné, protože věří, že náboženství a jeho organisace — církev — jest nutnou složkou národního i osobního života. A proto zvou do svého středu ty rodáky své, kteří se s církví římskou rozpadli, ale náboženství a církve postrádají nemohou a nechťjí.

Česká evang. církev, vzniklá z trosek církví husitských, která dříve následkem rakouských poměrů byla rozdělena na dvě s názvy cizími, spojila se nyní v jedinou církev husitskou, českobratrskou. Chce v šlépějích otců, dle jejich příkladu pokračovati a na základě evangelia uskutečňovati i dnes jejich snahy. Není církví kněží, ale bratrským svazkem lidovým, a zvouc k sobě, činí tak ve vědomí, že vlastně všichni Češi jsou potomky církví husitských a dědici české reformace a že tedy i jim platí odkaz J. A. Komenského, aby milovali pravdu Boží čistou, jak ji skrze Jana Husa českému národu začal ukazovati Pán, a jak obsažena jest v Bibli Králické. Česká víra není římská víra, nýbrž husitská, českobratrská. A proto kdo miluje památku otců, kdo vidí zkázu národa způsobenou Římem, a rozumí, jaký zhoubný vliv má on dodnes, kdo se cítí býti potomkem Husitů a poznává, že zdroj síly a slávy a svobody jejich bylo náboženství jejich, a kdo hledá pro sebe i děti své i náboženského vzdělání a náboženského společenství na základě evangelia, připoj se k církvi husitské, a tak vrať se k víře svých otců.

Dodatky.

1. Změna jména církve na gener. sněmu přijatého. Ministerstvo školství a národní osvěty oznámilo synodnímu výboru připisem ze dne 26. dubna 1919 č. 6081, že nemůže vzíti v bližší úvahu čl. 2. usnesení generálního sněmu českých evangeliků ze 17. a 18. prosince, dle něhož spojená církev má se nazývati „evangelická církev bratrská“, jelikož totéž jméno má před zákonem církev ochranovská. Proto vypsál synodní výbor písemné hlasování všech členů generálního sněmu o návrhu svém, aby usnesené jméno spojené církve „evangelická církev bratrská“ pozměněno bylo v pojmenování nové a sice v toto: „českobratrská církev evangelická“.

Při tom dal synodní výbor hlasovati i o druhém svém návrhu, „aby synodní výbor měl právo sám upravití usnesení generálního sněmu českých evangeliků ze 17. a 18. prosince 1918, když by vláda změn těchto za příčinou schválení dotýčných usnesení vyžadovala“.

Hlasovacích lístků bylo rozesláno dohromady 272, t. j. tedy tolik, kolik bylo oprávněných členů generálního sněmu prosincového. Odvedeno bylo celkem 234 hlasovacích lístků, takže se z celkového počtu poslanců účastnilo hlasování 86%. Pro jméno českobratrská církev evang. hlasovalo 192 členů. Pro jméno „evangelická církev českobr.“ hlasovalo k tomu ještě 21 členů. Ostatní hlasy byly roztrženy. Návrh synodního výboru na změnu jména církve v pojmenování „českobratrská církev evangelická“ byl tedy velkou většinou přijat.

Podobně návrh druhý o zvětšeném právu synodního výboru vzhledem k změně v tomto znění: „Synodní výbor evangelické církve Bratrské bude míti 9 členů, 4 faráře a 5 starších“ byl takto doplněn: „zvolení členové potřebují schválení presidenta republiky“.

2. Doplnění § 7. základních usnesení zákonných pro českobratrskou církev evangel. Na základě usnesení členů gener. sněmu českých evangeliků z prosince 1918 provedeného písemným hlasováním v květnu t. r., jež zní „synodní výbor sám má právo upravití usnesení generálního sněmu českých evangeliků ze 17. a 18. prosince 1918, když by vláda změn těchto za příčinou schválení dotýčných usnesení vyžadovala“ usnesl se synodní výbor na upozornění se strany vlády, aby § 7. základních ustanovení zákonných pro českobr. církev evang., jenž byl přijat generálním sněmem prosincovým v tomto znění: „Synodní výbor evangelické církve Bratrské bude míti 9 členů, 4 faráře a 5 starších“ byl takto doplněn: „zvolení členové potřebují schválení presidenta republiky“.